



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Disputatio III. De principiis Visionis Beatæ ex parte potentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

per intentionalem emanationem, poterit tamen per realem actionem à Deo produci ex rationabili causa; imò de facto ita produceretur, nisi ipsa Essentia de se foret maximè intelligibilis in actu, ut supra diximus.

138. Secundum, quod scilicet non repugnet ex eo, quòd voluntas divina supplere nequeat concursum immediatum Essentiae speciem illam producendo, patet, quia Voluntas divina non concurreret ad illam speciem producendam ut principium *quod*, & principale, sed ut principium *quo*, & minùs principale; ergo necessarium non esset, Essentiam divinam continere formaliter, eminenter, aut intentionaliter, ut speciem illam de facto produceret; siquidem hoc ad summum solum requiritur ad suppleendum concursum illum in ratione causae principalis.

139. Dices 1. Ut species impressa Deitatis ex applicatione voluntatis divinae per actionem realem produceretur, deberet priùs saltem naturam impediri concursus immediatus Essentiae; sed hic impediri nequit à voluntate, utpotè qui antecedit actum liberum voluntatis, ut supra diximus; ergo &c. Probatur major; minor, & consequentia constant, quia Essentia de se sine specie est sufficientissima ad concurrendum loco speciei cum intellectu illustrato lumine gloriae ad producendam Visionem Beatam, cum sit ei intimè praesens, & maximè, imò & magis proportionata, quàm ipsa species in illo recepta, & quam tempore antecedit; ergo ut species concurreret loco illius, deberet concursus ipsius Essentiae impediri; alioqui idem effectus prodiret naturaliter à duabus causis totalibus conjunctim operantibus, quod in Philosophia non admittitur.

140. Respondeo negando majorem, ad cuius probationem dicimus, ex suppositione, quod species produceretur eo modo, quo ceteri effectus reales, nempe dependenter ab applicatione libera Voluntatis divinae, concursus illius ad Visionem Beatam producendam futurum in ratione causae instrumentalis, non autem principalis, qualis foret sola Essentia, sicque opus non fore, concursus ipsius Essentiae impediri; siquidem causa principalis, si extat, semper cum suo instrumento actualiter concurrat, si illud habeat conjunctum, ut facta inductione constat. Neque ex hoc sequitur, eundem effectum produci à duabus causis totalibus principalibus conjunctim operantibus, sed ab una principali, & altera instrumentali, quod nihil absurditatis continet in Philosophia.

141. Instabis: Concursus Essentiae est prior naturam, & sufficiens ad producendam Visionem; ergo necessariò deberet impediri; alioqui frustraneus esset concursus speciei, sive instrumenti. Respondeo negando antecedens, quoad primam partem; concursus enim Essentiae solum antecedit actum liberum Voluntatis divinae, quando fit secundum exigentiam Naturae divinae in ratione principii intentionalis; non verò in ratione principii realis ut sic, in qua solum suppositione procedimus; & in qua licet concursus speciei videatur superfluous, à Deo vinci potest ipsa superfluitas.

142. Dices 2. Eadem ratio militat ut Essentia divina concurrat immediatè ad Visionem Beatam dependenter, aut independenter ab applicatione Voluntatis divinae, quae militat ad hoc, ut concurrat mediante sui specie impressa; sed Essentia quòd per se immediatè concurrat ad Visionem beatam, concursus in ratione formae intelligibilis non aliter applicat, quàm in ratione principii intentionalis, ut na-

tura est, sicque independenter ab applicatione voluntatis divinae, ut supra diximus; ergo eodem prorsus modo concursus suum applicabit producendo speciem sui impressam, cum non sit assignabilis major ratio, seu disparitas.

Respondeo aliud esse loqui de concursu intentionali Essentiae tam immediato, quàm mediato, prout fiunt, aut fieri possunt secundum exigentiam Naturae divinae, atque adè semper intentionaliter: aliud verò prout fieri possunt per potentiam Dei absolutam eo modo, quo exhibetur concursus in ratione principii realis; & primo quidem modo dicimus, tam concursus Essentiae, quàm productionem speciei fieri independenter ab applicatione Voluntatis divinae, prout supra diximus *num. 45.* secundo autem modo asserimus, utrumque fieri posse dependenter ab applicatione Voluntatis divinae, & liberè ob rationes omninò similes cum proportionem applicatas; quod notandum est, ut solvi possint difficultates aliqua emergentes contra doctrinam à nobis traditam loco proximè citato.

Ex dictis colliges primò, speciem impressam Deitatis non esse possibilem de potentia ordinaria: tum quia prout sic Essentia concurrat per se immediatè ad sui Visionem: tum etiam quia si concurreret mediante specie, talis species foret infinita; siquidem ad illam concurreret secundum exigentiam suae naturae; ac proinde illam produceret adaequatam suae intelligibilitati infinitae. Secundò, hujusmodi speciem non implicare de potentia Dei absoluta: tum quia prout sic non teneretur Deus concurrere per se immediatè ad sui visionem intuitivam: tum quia si concurreret mediante specie impressa, illam non produceret necessariò secundum exigentiam suae Naturae, sed secundum regulas suae Voluntatis divinae, prout diximus.

DISPUTATIO III. De Principiis Visionis Beatae ex parte potentiae.

SECTIO I.

*Utrum intellectus creatus habeat
se activè: an passivè respectu
Visionis Beatae?*



DVERTES ad Visionem Beatam producendam duplex concurrere principium ex parte potentiae, & quodlibet partialè: Primum est ipsamet potentia, sive intellectus Beati secundum sua naturalia: Secundum est lumen gloriae à Deo infusum, sive auxilium speciale, quod non distinguitur à concursu supernaturali Dei in actu primo specialiter juvantis intellectum creatum ad eliciendam sui Visionem intuitivam. Circa utrumque variae excitari solent difficultates, quas per sequentes Sectiones expedicimus: sit igitur:

Difficultas

2. Difficultas 1. Utrum intellectus creatus in producenda Visione Beata habeat se activè: an solum passivè; idque tam de possibili, quam de facto? Dico 1. Intellectus creatus de facto concurret ad productionem Visionis Beatæ activè, sive effectivè; & non solum merè passivè. Ita *Argentin. in 4. dist. 49. quest. 2. art. 1. ad 4. Capreol. q. 4. art. 3. ad 1. Scoti. Soncin. Major. q. 4. Ferrar. 4. contr. gent. cap. 54. ad 1. Bannez. hic dub. 2. ad 1. P. Molin. 1. part. quest. 12. art. 5. d. 1. conclus. 1. P. Vasq. 1. p. 4. d. 23. cap. 5. & 1. 2. d. 9. cap. 3. n. 11. & 12. P. Valent. 1. p. tom. 2. d. 1. q. 3. punct. 4. & tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 3. P. Soar. in *Met. d. 30. sect. 11. n. 46. & lib. 2. de Atrib. cap. 10. num. 5. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 2. sect. 4. P. Becan. 1. p. tract. 1. cap. 9. q. 4. n. 2. & 8. P. Lorin. in *Psal. 35. vers. 10. §. Resellitur. P. Arrub. d. 19. num. 3. & cap. 5. P. Fajol. 1. part. q. 12. art. 5. dub. 7. Aigid. Lustran. tom. 2. lib. 10. q. 1. art. 3. §. 2. & art. 5. §. 2. & alii.***
3. Probatum primò ex *Trid. Sess. 6. can. 4.* ubi damnat, qui dixerit hominem in justificatione habere se merè passivè; ergo Beatus ad suam actualem beatitudinem, qualis est Visio Beata, non habebit se merè passivè. Confirmatur, quia actiones meritorie vite æternæ effectivè exeunt à suis potentiis; siquidem non possunt esse meritorie, nisi sint voluntarie; voluntarium autem definitur à Philosopho 3. *Ethicor. cap. 1.* quod pendet à principio intrinseco cognoscente singula, in quibus est actus, nempe elicitivè, seu effectivè; ergo si actus meritorii supernaturalis sic pendet effectivè à suis potentiis, sic etiam pendet Visio Beata ab intellectu Beati, cum nulla detur ratio contrarium convincens, ut ex solutione argumentorum patebit.
4. Probatum secundò, quia modus concurrenti effectivè ad Visionem Beatam connaturalior est rerum naturis; siquidem nostræ animæ magis connaturale est, ut effectivè concurrat ad suas operationes; & ipsi etiam actibus, quibus anima vitaliter tendit in objecta, magis connaturale est, ut effectivè procedat à suis potentiis vitalibus; ergo hic concurrenti modus concedendus est intellectui Beatorum ad producendam Visionem intuitivam Dei.
5. Probatum tertio, quia Deus de lege ordinaria res naturales operari sinit propriâ virtute, neque solus operatur, quæ per agentia naturalia operari potest, nisi inde sequatur incommodum, ut in Philosophia est satis tritum; sed Visio Beata absque ullo incommodo potest ab intellectu Beati effectivè elici; ergo congruentius est Divinæ Providentiæ, ut ita fiat; neque enim sine necessitate multiplicanda sunt miracula.
6. Probatum quarto, quia nobiliori statui, qualis est beatificus, nobilior modus operandi concedendus est in ordine ad illud, per quod talis status constituitur; sed statui beatifico gloriosius est effectivè attingere Visionem Beatam, per quam formaliter, saltem inadæquatè constituitur; sic enim Beati magis participes fiunt, & consortes divinæ Naturæ, quatenus tales fiunt non solum participando, sed etiam agendo in ipsam visionem, per quam tales fiunt; neque est cur Deus eos tali honore privet, cum ex illo plus laudis, & honoris, & gloriæ in ipsum Deum redundet, quatenus dedit eis potestatem, filios Dei fieri, esse, & nominari; ergo &c.
7. Probatum quinto ex Sacra Pagina, in qua sæpè dicitur, Beatos videre, aut viros esse Deum in Patria, ut *Matth. 5. Beati munda corde, quoniam*

ipsi Deum videbunt. Et 1. Cor. 13. Tunc autem facie ad faciem. Et 1. Joan. 3. Quoniam videbimus eum sicuti est; & sæpè sibi, quæ locutio accipienda est secundum modum ordinarium, quo ipsa visio accidere solet, nempe illam producendo, & recipiendo, cum nihil cogat ad oppositum; ut ex dictis constabit. Confirmatur ex D. Greg. Nysseni. tract. de Infantib. ubi Visionem Beatam appellat efficientiam respiciendi ad Deum; ergo &c.

Dico 2. Intellectus creatus de possibili potest effectivè concurrere ad Visionem Beatam eliciendam. Ita Doctores citati. Probatum primò, quia de facto ita concurret, ut probavimus; ab actu autem ad potentiam benè valet argumentum; ergo &c. Secundò, quia intellectus creatus, sicut & ceteræ potentiæ vitales in via, possunt effectivè attingere; & producere suos actus, tam naturales, quam supernaturales, ut omnes fatentur, & ex dictis constat, ac definitum est in *Trid. Sess. 6. cap. 5. & can. 4.* ergo nihil implicabit quominus in patria attingat, & effectivè eliciat Visionem Beatam.

Confirmatur primò, quia actus Visionis Beatæ convenit univoce in ratione communi visionis intellectivæ cum ceteris visionibus non beatificis; sed aliæ ut sic dicunt essentialem ordinem ad intellectum creatum, non solum ut potentia passiva est, sed etiam ut activa; siquidem de ratione actus immanentis est tum recipi, tum causari effectivè à potentia, in qua recipitur; ergo &c. Secundò, quia Philosophus 1. *Ethicor. cap. 1. text. 36. & lib. 9. cap. 9. text. 38. & lib. 1. Magnor. Moral. cap. 4.* dicit, felicitatem naturalem esse animæ, mentisque operationem, positamque esse in benè operando; sed Visio Beata est summum hominis bonum, & suprema illius felicitas supernaturalis; ergo similiter collocanda erit in operatione, seu productione illius ab intellectu creato ipsius hominis, cum id nullo modo repugnet; alioqui assignetur repugnantia, cur effectiva productio Visionis Beatæ nostro intellectui repugnet, saltem elevato per lumen gloriæ.

Oppositum tenent *Scot. quodlib. q. 14. art. 2. §. Vtrum propter istud. & quodlib. q. 15. art. 2. Vel aliter, licet pluribus aliis in locis sub dubio loquatur; & contrarium clarius insinuet in 4. dist. 50. ut dicit P. Soar. cit. cap. 10. num. 5. Oham. in 1. dist. 1. q. 2. Conclus. 2. Gabr. ibid. q. 2. art. 2. D. Bonav. in 3. dist. 14. q. 3. art. 1. n. 24. Durand. ibid. q. 1. num. 9. Major in 4. dist. 49. q. 4. Richard. art. 3. q. 1. & plures alii ex antiquis asserentibus, Visionem Beatam à solo Deo in intellectu Beati produci posse, & de facto produci: pro quibus:*

Objicies 1. Intellectus Beati non causat effectivè, neque causare potest lumen gloriæ; ergo à fortiori neque sic causabit, aut poterit causare Visionem Beatam; siquidem quod effectivè non causat, quod est imperfectius, à fortiori non ita causabit, quod est perfectius. Respondeo dato antecedente, saltem de lege ordinaria, negando consequentiam, & ejus probationem, cujus falsitas manifesta est; siquidem Leo potest producere formam Leonis, quæ est perfectior, nam tamen formicæ, licet sit imperfectior, sicque in aliis pluribus exemplis; ergo etiam intellectus Beati poterit producere Visionem Beatam perfectiorem (si est perfectior, de quo est controversia,) licet non ita possit producere lumen gloriæ imperfectius.

Et hujus ratio est, quia tunc solum quod potest producere perfectius, potest etiam producere imperfectius, quando sunt in eodem genere, ut sunt lux magis, & minus intensa; sic enim qui potest

potest producere magis intensam, potest etiam minus intensam producere: non autem quando sunt in diverso genere, ut sunt visio Beata, quæ est operatio, & actus, qui connaturaliter producit à potentia, qualis est intellectus, & lumen gloriæ, quod habet rationem potentia; una autem potentia non ita connaturaliter aliam producit. Dixi *saltem de lege ordinaria*, quia de potentia absoluta id non repugnat; potest enim fieri, ut potentia creata assumatur à Deo ut instrumentum ad producendam gratiam, ceterasque virtutes infusas; consequenterque ipsum lumen gloriæ.

33. **Objicies 2.** Anima in via non cõcurrit effectivè ad sui justificationem; alioqui non Deus, sed homo se ipsum justificaret; ergo neque in patria concurreret effectivè ad sui glorificationem; alioqui non Deus, sed homo se ipsum beatificaret. Respondeo primò, dato antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia justificatio fit formaliter per habitum gratiæ, qui prævis est ad actum vitalem, & cum habeat rationem potentia, intellectus non habet ad illum concursum effectivum: at verò visio Beata non habet rationem potentia, sed actus, qui proindè prodire potest effectivè à potentia qualis est intellectus, ut patet.

34. **Respondeo secundò** negando antecedens, si sermo sit de justificatione actuali, qualis est, quæ fit per actus meritorios; neque enim in hoc sensu ullum est incommodum asserere, hominem se justificare, sanctificare, aut vivificare, ut ex Scriptura, & Sanctis Patribus doctè probat P. Lorin. in 1. Joan. cap. 3. in quo etiam sensu dici potest, hominem se glorificare actualiter, quatenus scilicet producit actualem glorificationem, qualis est visio ipsa Dei; non tamen lumen gloriæ, qui cum sit habitus, dici potest glorificatio habitualis, sicut habitus gratiæ dicitur habitualis justificatio.

35. **Objicies 3.** Visio Beata est præmium essentialiter; sed præmium decentius, & congruentius exit à præmiante, qualis est solus Deus juxta illud Psal. 83. *Gratiam, & gloriam dabit Dominus*; ergo &c. Respondeo præmium Beatorum duplex esse, alterum objectivum; & alterum formale: objectivum est ipse Deus, ut objectum beatificans, qui se ipsum confert in præmium meritum, & de hoc præmio, sive gloriâ intelligenda sunt verba Scripturæ citata: formale est adeptio, sive possessio ipsius objecti beatifici, quæ fit per Visionem Dei formalem: licet igitur præmium objectivum totum sit à Deo, quatenus solus Deus est summum bonum satians appetitum rationalem, non inde sequitur, quod à solo Deo sit præmium illud formale, sed fieri etiam potest, imò debet necessariò fieri ab eo, qui præmio illo donatur, ut patet ex dictis.

36. **Inferes:** Ergo Beatus ita concurrere dici poterit se ipsum modo aliquo præmiare. Respondeo negando illationem: sicut enim Deus ipse concurrere ad actiones hominis meritorias, & vitales, non dicitur per illas mereri, & vivere; ita etiam homo concurrere ad visionem, quæ est præmium formale, non dicitur se ipsum præmiare. Et hujus ratio est, quia meritum præter actionem, dicitur habitudinem quandam servitutis, subjectionis, & indigentia eius, qui meretur, quæ in Deum secundum propriam Naturam cadere non possunt: & vivere accidentaliter præter concursum effectivum, dicitur receptionem actus vitalis in potentia illum producente, quod etiam à potentia divina alienum est, sicque Deus per talem actum neque vi-

vere, neque mereri dicitur; ergo etiam Beatus licet effectivè concurrat ad suum præmium formale, non dicitur se modo aliquo præmiare; siquidem ratio præmiandi exigit distinctionem inter præmiantem, & præmiatum, insuperque proprietatem, ac dominium præmii, & superioritatem quandam respectu ejus, qui præmio donatur, quæ in Beatum nullatenus cadunt.

17. **Objicies 4.** Intellectus Beati nequit influere in Visionem Beatam virtute propria, cum hæc sit supernaturalis, ille verò potentia naturalis: non etiam elevatus; tunc enim tota vis influendi esset ab elevante, illo nihil virtute propria operante; ergo ad illam effectivè non concurrat. Respondeo negando antecedens quoad secundam partem; concurrat enim elevatus per lumen gloriæ, vel auxilium; neque indè sequitur, totam virtutem influendi esse à solo lumine, licet sit principalis, ut infra explicabitur.

18. **Objicies 5.** Si intellectus creatus recipiat in se visionem à solo Deo productam, ipso tantum passivè se habente, satis erit, ut Deum perfectissimè videat: aliud verò cum ipsa visio sit ens supernaturale, & nobilissimum, convenientius à solo Deo producit; ergo intellectus neque de facto, neque de possibili eam producat. Respondeo dato, quod intellectus de potentia absoluta possit intelligere, & Deum videre passivè tantum se habens, quod infra examinabimus, id tamen non esse congruentius, imò oppositum, ut probavimus, sicque de facto effectivè concurrat ad Visionem Beatam.

19. **Objicies 6.** Si visio, in qua consistit formalis Beatitudo, penderet effectivè ab intellectu, posset hic suspendere suum concursum, & tunc desineret beatitudo; sed hoc dici nequit, cum Beatitudo sit æterna; ergo ab illo effectivè non pendet. Respondeo negando majorem; visio enim Beata necessariò producit ab intellectu, ita ut voluntas eam nequeat impedire: tum quia illius causas tollere non potest; tum etiam, quia ut ait *D. Thom. 1. 2. q. 5. art. 4.* nequit velle privationem visionis, cum sit recta, & ipsa necessariò appetat summum bonum evidenter cognitum.

20. **Objicies 7.** Si visio Beata effectivè produceretur ab intellectu creato, sequeretur, duos Angelos æquales in meritis, inæquales verò in perfectione essentiali, fortiori præmium inæquale; siquidem, cum præmium formale Beatorum sit visio, perfectiori intellectui quoad naturam perfectior respondebit visio; sequela autem non est admittenda; ergo neque illud ex quo sequitur. Respondeo negando sequelam, ad cujus probationem dicimus, intellectum nudè sumptum non esse potentiam visivam Dei, cum in ea ratione constituatur ultimò per lumen, vel auxilium: undè licet per vim naturalem ad visionem concurrat, sitque in essentia perfectior, quàm est intellectus alterius Angeli, non idè ei seorsum sumpto, & absque elevatione respondebit inæqualis, & perfectior visio, quia hæc solum ei respondet ut elevato.

21. **Objicies 8.** Visio Beata fit per creationem; sed nulla potentia creata potest esse principium creandi, neque principale, neque instrumentale; ergo intellectus creatus nequit effectivè concurrere ad Visionem Beatam. Respondeo negando majorem: visio enim Beata non fit, nisi per educationem de potentia obedienciali intellectus, à quo pendet in fieri, & conservari tanquam à principio, & subiecto.

22. **Objicies 9.** Visio Beata habet, & quod sit cognitio,

cognitio, & quod sit beatifica, seu beatitudo; ergo licet ut cognitio quædam, fiat ab intellectu, tamen ut beatitudo est, fiet à solo Deo. Ita *Capreol. in 4. dist. 49. q. 4. art. 3.* Respondeo negando consequentiam; nam si velit, visionem fieri ab intellectu secundum rationem genericam, & non specificam, hoc est improbable: tum quia actio attingit rem in singulari, & prout est in re, non autem in communi: tum quia etiam ut est beatitudo est vitalis; ergo etiam ut sic debet à potentia vitali procedere: si velit ibi distinguere duas illas rationes, talis distinctio non potest esse physica, neq; in ordine ad efficientiam; siquidem visio non habet, quod sit beatitudo ex aliquo modo superaddito, sed ex vi suæ entitatis, quatenus est visio Dei; ergo si homo facit visionem, facit se videntem Deum, quia illam non facit separatam, sed informantem; si autem videntem Deum; ergo & beatum, prout supra diximus; consequenterque facit visionem, ut beatitudo est.

23. Difficultas 2. Utrum opinio asserens, intellectum creatum de facto habere se tantum merè passivè ad Visionem Beatam, noranda sit aliqua censurâ? Hæc sententia, licet sit falsa, nullâ aliâ censurâ est digna. Ita *P. Vasq. 1. p. 43. & 1. 2. d. 9. cap. 3. num. 12. P. Sal. 1. p. tract. 2. d. 2. sect. 4. num. 26. Lorca ibid. d. 16. memb. 1. Ovand in 4. dist. 49. proposit. 8.* & alii ex Recentioribus. Probatur primò, quia hujusmodi sententia habet pro se tot graves, & sapientissimos Doctores, quot supra citavimus; aliosque ab ipsis citatos, quorum autoritate fulcitur, & sit probabilis; ergo &c. Secundò, quia ex argumentis, quibus Adversarii eam impugnant, temeritatis, erroris, aut periculi in fide non convincitur; ergo &c.

24. Nihilominus *Medin. 1. 2. q. 3. art. 2. in 3. q. conclus. 2. Ledesm. de Divin. perfection. q. 8. art. 8. ad 4. Bannez. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. Zumel. ibid. q. 1. conclus. 4.* & alii ex antiquis existimant hanc sententiam esse temerariam, & periculosam in fide. *P. Sear. lib. 2. de Atrib. cap. 10. num. 6.* dicens, aliquos propter Trid. cit. *Sess. 6. cap. 5. & Can. 4.* censere nostram sententiam ita certam, ut contraria sit erronea, aut aliquid simile, addit sibi videri valde falsam, multumque repugnantem principiis fidei. *P. Valent. tom. 2. d. 1. q. 3. punct. 4.* ait illam non satis tuto defendi: pro quibus:

25. Oppones 1. In Clement. *Ad nostrum de Hereticis.* sæpius à nobis citata, definitum est, lumen gloriæ de facto animam elevare ad videndum Deum; sed hujusmodi elevatio locum non haberet, si intellectus ad Visionem Beatam se habere merè passivè; ergo &c. Respondeo cum Doctores supra citatis, verum quidem esse in Clement. cit. requiri lumen elevans potentiam ad videndum Deum, non tamen expressè definiti, requiratur nè lumen habituale, & creatum; an verò actuale, & increatum. Undè per lumen illud plures Theologi infra citandi, intelligunt lumen ipsum Increatum, nempe Deum concurrentem in actu primo cum potentia creata. Alii verò lumen quoddam habituale, non tamen ad producendam visionem, sed aut ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis; aut ad recipiendam ipsam Visionem Beatam; quæ duæ responsiones nequeunt falsitatis evidentè convinci, nec omninò incongruè explicant mentem Concilii in Clement. cit.

26. Oppones 2. In Trid. cit. *Sess. 6. cap. 5. & can. 4.* damnatur, qui dixerit, hominem in sua justificatione nihil cooperari assentiendo, sed veluti inanime

quoddam, nihil omninò agere, merè passivè se habere; ergo similiter videtur damnari, qui dixerit, hominem in sui glorificatione habere se merè passivè. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio esse potest, quia actus, quibus homo in via disponitur ad justificationem, debent esse liberi ut sic; libertas autem esse nequit absque concursu effectivo ipsius hominis operantis: at verò Visio Beata de se est actus necessarius, sicque ad illius necessitatem probandam, congruentius esset asserere, eam ab intellectu effectivè non produci.

27. Oppones 3. In sacris litteris sæpè dicitur, Beatos Deum videre; sed verbum *videre* in proprietate sermonis, & rigore philosophico, dicit productionem simul, & receptionem visionis in eadem potentia, ut lumine naturali notum est; ergo &c. Respondeo negando minorem; neque enim lumine naturali notum est, visionem dicere productionem simul, & receptionem, cum plures Doctores asserunt, actiones, quibus potentia vitales feruntur in sua objecta, esse qualitates in eisdem receptas, etiam si potentia ipsa ad illas effectivè non concurrant. Undè prædicta sententia etiam ex hoc capite, neque proprietati sermonis, neque rigori philosophico videtur repugnare, licet contraria simpliciter tenenda sit tanquam omninò vera.

SECTIO II.

Utrum Deus possit producere Visionem Beatam in intellectu Beati passivè se habente, & per illam intelligente?

28. **D**IXIMUS, intellectum nostrum de facto non habere se merè passivè in producenda Visione Beata, sed eandem in se effectivè producere, sicut producit cæteras actiones, sive actus vitales, tam naturales, quàm supernaturales; modò superest inquirendum: Utrum de potentia absoluta possit oppositum à Deo præstari; & eo dato, intellectus per visionem à solo Deo sic productam ipsum videat; sicut ipsum videret, si ad productionem talis visionis effectivè concurreret? Duæ in hoc sunt difficultates distinctæ, ac diversæ: Prima, utrum Deus de potentia absoluta possit producere Visionem Beatam in intellectu Beati, ipso merè passivè se habente? Secunda, utrum Intellectus Beati per talem visionem sic à solo Deo productam intelligeret, & ipsum Deum videret? Sit igitur:

29. Difficultas 1. Utrum de potentia absoluta possit Deus producere Visionem Beatam in intellectu Beati, ipso merè passivè se habente? Affirmativè. Ita omnes asserentes, solum Deum de facto visionem sui producere in intellectu Beati, quos citavimus supra num. 10. Probatur primò, quia in hoc nulla apparet repugnantia; Deo autem solum id, quod repugnat denegandum est. Secundò, quia plures, ut diximus, affirmant ita fieri de facto; ergo à fortiori de possibili; ab actu enim ad potentiam benè valet argumentum. Tertiò, quia quidquid Deus facit cum causa secunda, potest solo efficere, & operari, nisi aliundè repugnet; sed Deus simul cum intellectu Beati producit in eo visionem Beatam; ergo illam poterit se solo

H pro-

producere in eodem intellectu Beati passivè tantum se habente, cum id aliudè non repugnet, ut diximus. Quartò, quia Visio Beata procedit ab intellectu Beati per actionem distinctam; sed Deus se solo potest supplere concursum distinctum, & mediarum causã secundã; alioqui non posset se solo producere calorem, quem simul cum igne producit; neque ipsam visionem, quam simul cum intellectu Beati in ipso producit, posset se solo extra illum producere; sicquẽ de aliis exemplis; ergo &c.

30. Oppositum tenent *Medin. 1. 2. q. 3. art. 2. Lorca ibid. d. 16. memb. 2. Bannez 1. p. q. 12. art. 5. d. 15. art. 2. Conclus. 3. Cabrer. 3. p. q. 9. art. 2. d. 11. §. 3. num. 43. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. ad 4. Ochami. P. Vasq. 1. 2. d. 9. à cap. 3. & probabilem dicit P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 10. n. 7. pro quibus: Obijcies 1. Visio Beata cum sit actus vitalis, importat essentialiter dependentiam à principio vitali; in hoc enim essentialiter distinguitur actio vitalis à non vitali, quod illa, non verò ista dicat essentialiter dependentiam à principio vitali; sed Deus, ut producens Visionem Beatam, non exercet, nec exercere potest rationem principii vitalis; siquidem per illam actionem, aut terminum ejus, etiam accidentaliter vivere non potest, in quo est ratio principii vitalis respectu potentialium cognoscentium; ergo non potest se solo Visionem Beatam sic producere.*

31. Respondeo distinguendo majorem: importat essentialiter dependentiam à principio vitali, quando vitaliter producitur; concedo majorem: quando non ita vitaliter producitur; nego majorem: quando igitur vitaliter producitur, id est, vivificando principium, à quo producitur, dicit ab eo ut vitali dependentiam essentialiter, & hanc habet solum respectu intellectus creati, quem vivificat: quando autem producitur non vitaliter, ut prout sic à Deo produceretur, non dicit hujusmodi dependentiam; quia Deum producentem non vivificat. Et hinc patet, in quo actio vitalis à non vitali distinguitur, quia illa de sua ratione habet vivificare principium aliquod, à quo vitaliter exit, quod tamen non competit non vitali.

32. Instabis: Deus non potest elevare lapidem, aut lignum ad sui visionem, sive ad videndum se ipsum intuitivè; sed hoc idè est, quia Visio Dei requirit principium vitale, qualis non est lapis, neque lignum; ergo dicit essentialiter dependentiam à principio vitali; consequenterque non potest à solo Deo produci, intellectu passivè tantum se habente. Respondeo argumentum solum probare, non posse Deum elevare lapidem, aut lignum ad producendam Visionem Beatam vitaliter; sic enim dicit principium, quod vivificet, cujus vivificationis capax non est lapis, neque lignum: non autem probat; non posse Deum illos elevare, ut instrumenta ad producendam visionem non vitaliter, quod etiam concedimus, sicut non vitaliter eam produceret intellectus Beati in facta suppositione, in qua: An si tunc per illam intelligeret? infra dicemus.

33. Obijcies 2. De ratione intellectiois creatæ est, quod sit essentialiter actus immanens potentia per illam cognoscentis; sed talis non esset in facta suppositione; siquidem non ab ipsa potentia immanenter, sed à solo Deo transeunter produceretur; ergo &c. Respondeo majorem esse veram de cognitione creatæ, quæ producitur vitaliter, id est, vivificando principium, à quo producitur: non autem quando producitur non vitaliter,

ut in facta suppositione produceretur.

Difficultas 2. Utrum intellectus Beati per talem visionem sic à solo Deo productam posset Deum ipsum intuitivè videre? Affirmant omnes, qui asserunt, nostrum intellectum de facto in productione Visionis Beatae habere se merè passivè, quos supra citavimus num. 10. & expressè illum docent *Agid. Lusit. tom. 2. d. 1. art. 5. à §. 2. Victor. apud Medin. 1. 2. q. 3. art. 2. Vega lib. 5. in Trid. cap. 8. Rada, 1. p. controv. 7. sine. P. Valent. tom. 1. q. 12. punct. 3. & tom. 2. d. 1. q. 3. punct. 4. dub. 1. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 2. sect. 4. n. 27. & alii apud illos.*

Fundantur primò, quia fieri non potest, etiam de potentia Dei absoluta, ut causa formalis posita in subjecto sibi proportionato, non causet in eo suum effectum formalem primarium: sed effectus primarius, & adequatus Visionis Beatae, etiam non vitaliter, sed à solo Deo productæ, est facere intellectum actualiter videntem Deum, poniturque ut supponimus in videntem illustrata lumine gloriae, quæ prout sic est ejus subjectum proportionatum; ergo in illa præstat talem effectum, eamque facit videntem Deum formaliter.

Probat minor, in qua est difficultas, quia illa forma facit intellectum videntem Deum formaliter, quæ habet virtutem faciendi illum potentia intentionaliter præsentem; sed sola species expressa, sive visio, etiam absque actione vitali, & cum sola unione ad potentiam illustratam lumine gloriae, Deum facit intentionaliter præsentem potentia; ergo facit potentiam formaliter Deum videntem.

Dices: Actio vitalis etiam habet virtutem faciendi Deum potentia præsentem, saltem effectivè, & ut quo, sicut illum habent potentia, & lumen gloriae; sed ibi in facta suppositione non datur actio vitalis; ergo visio non potest præstare suum effectum formalem in intellectu. Respondeo negando consequentiam: talem enim virtutem effectivam supplet Deus per suam actionem non vitalem, quæ speciem expressam, seu visionem collocat in intellectu, illamque in eo conservat.

Fundantur secundò, idè Visio Beata in facta suppositione, non statim redderet intellectum formaliter Deum videntem, quia ibi non daretur actio vitalis, quæ in ipso formali conceptu Visionis Beatae, quæ visio, seu cognitio est, formaliter includitur; sed actio vitalis productiva visionis, seu cognitionis Dei expressæ; non ita includitur in ejus conceptu formali; ergo etiam sine illa poterit præstare suum effectum formalem.

Probat minor, in qua est tota vis fundamenti, quia si actio vitalis sibi vendicaret rationem visionis, seu cognitionis, saltem partialiter cum ipsa visione, aut id haberet tanquam effectum formalem primarium: aut tanquam secundarium: Non primum; alioqui haberet duplicem effectum primarium; consequenterque duplicem essentialiter hujus speciei expressæ ab hoc principio; & esset formalis intellectio, qui sunt effectus essentialiter diversi; primus enim solum dicit dependentiam speciei à suo principio, qui absolute, & simpliciter potest esse absque ratione intellectiois: secundus autem solum dicit representationem objecti intentionalem; hi autem effectus secundum essentialiter sunt diversi. Non secundum; siquidem cum effectus formalis secundarius tolli possit à Deo; sic enim potest ponere in eodem subjecto calorem simul, & frigus ut octo, quin unus expellat aliud; & duas quantitates extensas in eodem spatio; quia expellere

expellere frigus in calore, & expellere aliam quantitatem in ipsa quantitate sunt effectus secundarii, sequeretur, etiam posita actione vitali simul cum specie expressa Dei, posse Deum impedire intellectionem, quod ipsi Adversarii non concedunt; ergo &c.

40. Fundantur tertio, quia posita visione Dei in intellectu Beati illustrato lumine gloriae, & passivè tantum se habente, talis intellectus per illam vivere absque aliqua alia actione vitali; ergo absolute, & simpliciter Deum videret. Probatur antecedens, quia corpus organizatum cujuslibet viventis essentialiter, & substantialiter vivit per solam formam substantialem; non autem per generationem, aggregationem, aut nutritionem, quae sunt actiones vitales productivae, aut saltem unitivae formae substantialis ad materiam organis distinctam; alioqui aut vita substantialis consistit in actione substantiali, & anima simul, quod nullus concedit: aut Beatorum corpora in Caelo non vivunt substantialiter, cum ibi non detur neque propria generatio, neque aggregatio, neque nutritio; ergo similiter potentia cognoscitiva cujuslibet viventis accidentaliter vivit per solam formam accidentalem, qualis est species expressa; consequenterque sic vivet. & Deum videbit intellectus Beati absque ulla actione vitali.

41. Confirmatur 1. quia vita substantialis, & accidentalis sibi proportionaliter correspondent; sed illa in sola forma substantiali formaliter salvatur; ergo etiam haec in sola accidentali formaliter salvabitur. Secundò, quia impossibile est poni à Deo formam substantialem in materia proportionata, quin eam reddat substantialiter viventem absque actione vitali substantiali, vel antecedente, vel superaddita; ergo etiam impossibile erit poni à Deo vitam accidentalem in potentia sibi proportionata, quin in ea proportionatum sibi effectum efficiat absque actione vitali superaddita.

42. Dicent primò, esse diversam rationem, quia vita accidentalis est actus potentiae cognoscitivae; hic autem sine actione ipsius potentiae agentis intelligi non potest. Sed contra primò, quia de hoc assignanda est peculiaris ratio, quare ad vitam accidentalem requiratur actio vitalis, & non ita requiratur ad vitam substantialem. Secundò, quia vita actualis substantialis optimè intelligitur cum sola forma substantiali; ergo etiam vita actualis accidentalis optimè intelligitur cum sola forma accidentali.

43. Dicent secundò, non posse naturaliter fieri, ut intellectus, aut potentia aliqua cognoscitiva, actu intelligat, aut cognoscat, quin actu in suam cognitionem agat, eam producendo; ergo &c. Sed contra primò, quia multa non possunt naturaliter fieri, quae divinitus, & de potentia Dei absoluta non repugnant. Secundò, quia id non posse naturaliter fieri est, quia cum cognitio non sit aliquid à natura inditum potentis, sed propriis viribus acquisitum, idèd non potest acquiri absque conatu, & efficaciae potentiae; hoc autem satis non est, ut indè colligamus, ipsam actionem productivam cognitionis in illa formaliter includi, ita ut sine illa non possit ipsa cognitio de potentia Dei absoluta suum effectum formalem praestare; alioqui dicamus in effectum formalem includi actionem productivam illius, quod est falsum; siquidem scire, dealbare, lucere, & similes, sunt effectus formales formarum realium, in quibus actiones earum productivae forma-

Tam.

liter non includuntur.

Oppositum tenent Ferrar. lib. 3. contra gent. cap. 54. ad 4. Holcorb. q. 8. art. 2. Capreol. in 4. dist. 49. q. 4. art. 3. ad 4. Sor. ibid. q. 2. art. 4. Caiet. 1. p. q. 26. art. 3. & 3. p. q. 9. art. 2. probabilem dicit Bannez 1. p. q. 79. art. 2. dub. 2. conclus. 2. P. Soa. lib. 2. de Attrib. cap. 10. num. 7. pro quibus: Argues 1. Videre Deum actualiter, est potentiam intelligendi actualiter vivere per ipsam visionem Dei; sed non intelligitur quomodo actualiter vivat, quin actualiter visionem producat; ergo si actualiter illam non producit, ut supponimus, per eam actualiter non vivit; consequenterque Deum non videt.

44. Respondeo negando minorem; potentia enim vitalis intelligitur absolute vivere per vitam in se receptam, ut in facta suppositione illam receiveret, licet ad illam vitaliter non concurreret, quod necessarium non est, ut diximus, ad recipiendum in se hujusmodi effectum: sicut corpus organizatum intelligitur substantialiter vivere per solam formam, sive vitam substantialem in se receptam absque productione substanti.

45. Instabis: Ignis non intelligitur actu calefacere; neque aqua actu frigidare, nisi actu calore, & frigus producant; ergo neque intellectus actu intelligere, nisi actu intellectionem producat. Respondeo dato antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia calefacere, & frigidare ex se dicuntur facere calidum, & facere frigidum, quae intelligi nequeunt absque actione; sicut neque sine illa intelligitur facere potentiam intelligentem: aliud tamen est facere intelligere, & aliud est intelligere, sive cognoscere, seu Deum videre; hoc enim solum dicit formam, sive visionem ipsam absque actione, sicut solam formam sine actione dicunt scire, lucere, dealbare, &c.

46. Urgebis: Vita vegetativa in actu primo consistit in potentia movendi se ab intrinseco, & vita vegetativa in actu secundo consistit in actu secundo, sive actuali motione ab intrinseco; ergo etiam vita intellectiva in actu primo consistit in potentia intelligendi; & vita in actu secundo, qualis est Visio Beata consistit in actu secundo intelligendi, qualis est ipse actualis concursus, sive actio productiva. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia vita vegetativa in actu secundo consistit in quodam motu nutritionis, augmentationis; motus autem intelligi nequit absque actione: at verò vita intellectiva, & sensitiva de se non dicit motum, sed solam formam vitalem in subjecto proportionato, qualis datur in facta suppositione: sicut vita substantialis solam dicit formam substantialem in materia organizata.

47. Argues 2. Visio Beata, & quaevis alia cognitio, sive intellectiva, sive sensitiva de sua ratione habet, quod sit actuale exercitium potentiae vitalis, quae talis; sed actuale exercitium de se dicit actionem realem; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: dicit actionem realem grammaticalem, & minus propriam; concedo minorem: propriè realem; nego minorem: ratio enim actionis, sive exercitii actualis, prout sic non competit cognitioni, aut Visioni Beatae; sed ad plurimum grammaticaliter, & improprie, in quo sensu idem est exercitium potentiae, atque tendentia in suum obiectum, non quidem effectiva, sed formalis.

48. Argues 3. De ratione Visionis Beatae, & cujusvis alterius cognitionis quae cognitio est, quod potentia per illam attendat ad obiectum cognitum; sed attentio nihil aliud est, quam actio potentiae productivae terminum, sive speciem expressam; siquidem

H 2

atten-

attentio de se dicit vim quandam exercitam, sive conatum potentiae; vis autem exercita, sive conatus potentiae actionem ipsius potentiae secum necessario affert; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: nihil aliud est, quam actio impropria, & grammaticalis; concedo minorem: propria, & de Prædicamento actionis; nego minorem. Unde:

50. Advertes, hujusmodi attentionem dupliciter sumi posse: Primò in actu primo, & prout sic significat potentiam promptam, & expeditam ad cognoscendum objectum: Secundò in actu secundo, & prout sic dicit potentiam jam applicatam, seu affixam objecto per actum, sive speciem illius expressam, quâ ipsa potentia informatur, sive talis species sit ab ipsa potentia vitaliter producta per actionem vitalem, sive producta ab alio non vitaliter, sed in ipsâ recepta, ut in facta suppositione.

51. Argues 4. Impossibile est, quod potentia appetitiva, sive sensitiva, sive rationalis tendat in objectum per amorem, qui est illius proprius actus, habendo se merè passivè; siquidem ex D. Thom. 2. 2. q. 23. art. 2. de ratione amoris est, quod sit voluntarius; voluntarium autem ex Philosopho lib. 3. Ethicor. cap. 1. definitur: *Quod est à principio intrinseco cognoscente singula, in quibus est actus*; quod sine actu fieri nequit; ergo etiam impossibile erit, quod potentia intellectiva tendat per Visionem Beatam in Deum clarè visum, quin producat suam cognitionem, sive speciem expressam actualem; siquidem, proportionem habitâ, eodem modo se habet voluntas ad amorem, quo se habet intellectus ad cognitionem.

52. Respondeo negando absolute antecedens, ad cuius probationem concedimus cum D. Thom. & cum Philosopho, amorem debere esse voluntarium; implicat enim amor, qui voluntarius non sit, ex hoc tamen non sequitur voluntarium illud semper secum importare actionem; siquidem voluntarium dupliciter accipi potest: aut effectivè, hoc est, per educationem vitalem à voluntate: aut formaliter, id est, quatenus forma voluntatis proportionata est, connaturalis, & vitalis; & licet primo modo actionem importet, non ita tamen secundo modo; siquidem actio antecedens non dat actu amoris proportionem cum voluntate, ut patet. Unde quando Philosophus voluntarium definiit: *Quod est à principio intrinseco, &c.* explicavit voluntarium, quod tale est effectivè, & quod habetur, nullo facto miraculo, supponitque semper effectivè voluntatis: non autem voluntarium formale, quod actionem illam de se non curat.

53. Instabis: Actus voluntatis, qualis est amor, de sua ratione habet, quod sit liber, & indifferens, ut fiat, aut non fiat à voluntate; sed hæc indifferencia non potest collocari in manu potentiae habentis se merè passivè, ut patet; ergo &c. Respondeo distinguendo majorem: habet, quod sit liber, & indifferens, ut fiat, aut non fiat à voluntate, si sit voluntarius effectivè, aut effectivè simul, & formaliter; concedo majorem: si sit voluntarius solum formaliter, qualis est, qui à solo Deo producitur in voluntate habente se merè passivè; nego majorem: hic enim, ut suspendatur, saltem directè, non est in manu voluntatis, sed solius Dei, qui est illius causa effectiva, non solum universalis, sed etiam particularis; hoc tamen non tollit quominus sit actus voluntatis, atque adeò voluntarius, licet liber non sit quoad efficientiam, ut

patet in amore beatifico, qui maximè voluntarius est, quin vel quoad primam productionem, vel quoad ejus conservationem sit liber.

Urgebis: Juxta communissimam sententiam omnium ferè Theologorum in materia de Voluntate, Deus non potest inferre violentiam voluntari creatæ quoad actus elicitos; sed dato, quod voluntas velle posset habendo se merè passivè, Deus posset ei inferre violentiam, quatenus in ea producere posset actum contra ejus internam inclinationem, illâ non conferente vim, sed renitente, quæ est definitio violentiæ ab omnibus recepta; ergo &c. Respondeo concessa majori, negando minorem, ex qua nihil colligitur; nam si voluntas non elicit actum, sed illum recipit à Deo productum habens se merè passivè, ut supponimus, unde, quæso, infertur, quod Deus violentiam ei inferat quoad actum elicitum? Solum igitur ad plurimum in formali consequentia inferri posset, quod voluntas aliquam pateretur violentiam, saltem quoad receptionem actus, dato, quod ei à Deo infunderetur contra internum illius impetum, & inclinationem, saltem in actu primo, quæ suppositio non est impossibilis, ut in Materia de Voluntate latius explicatur; hanc tamen illationem concedere nullum est absurdum, cum plures habeat pro se Patronos procedendo juxta traditam doctrinam, quidquid in contrarium opinentur P. Valent. & P. Sal.

Argues 5. Si intellectus habendo se merè passivè, posset Deum intuitivè videre, sequeretur, quod si à Deo conservaretur separatus ab anima, & in eo Deus produceret se solo, ut posset, Visionem Beatam, posset etiam per illam Deum videre; hoc autem plura habet absurda; ergo &c. Respondeo negando sequelam; dato enim, quod intellectus possit ita separatus existere, quod satis dubium est propter sententiam non improbabilem asserentem potentias non distingui realiter ab anima, de qua jam in Log. tract. 5. d. 1. sect. 1. adhuc talis intellectus sic constitutus Deum non videret; siquidem denominatio illa videndi Deum solum quadrat in animam, aut suppositum, quod intelligit ut quod: non autem in potentiam, quam cognitio solum denominat ut quo.

Argues 6. Formalis ratio intelligendi juxta communem sententiam in scholis admissam consistit, aut in sola actione productiva conceptus, & ab intellectu egrediente: aut in ipsa actione simul & termino, sive specie expressâ per illam productâ; atqui si intellectus passivè tantum se haberet ad videndum Deum, actionem productivam talis visionis non eliceret; ergo nullatenus per talem visionem à solo Deo productam Deum ipsum intuitivè videret. Respondeo negando majorem: ratio enim formalis intelligendi, neque in sola actione productiva, neque in illa simul & termino producto consistit, ut patet ex supra dictis in probationibus: præsertim, quia formalis ratio intellectiois solum id vendicat, quod habet virtutem faciendi formaliter, & intentionaliter prærens objectum cognoscendum; hoc autem sola habet species expressâ, & non illius actio vitalis productiva, neque lumen, neque potentia; ergo &c.

Hæc juxta horum Doctorum sententiam, quam ita discussam, & stabilitam apposuimus, non quia à nobis sequenda, contrariam enim ex alibi jam dictis sequimur, sed ut ejus probabilitas appareret, & ne nostram inculcando, eadem jam alibi latius dicta iterum repetere cogemur; jam enim diximus in Log. tract. 5. d. 1. à n. 142. intellectioem condi-

consistere quidem formaliter in solo conceptu, sive cognitione producta; addidimus tamen num. 182. intellectiōnem, licet formaliter non consistat in actione, illam tamen logicè requirere. Præterea ibidem à n. 267. diximus, intellectū radicatum in propria animā posse divinitus elevari ad producendum in se suum conceptum, quin per illum intelligeret, idque defectu concursus vitalis, quem in facta suppositione non præstaret, & esset logicè requisitus, ut in se reciperet effectum formalem ab intellectu in eo præstandum, quæ omnia cum præsentis sententia stare nequeant, ea tamen repetere fastidium pareret, sicque ad prædicta loca citata recurrere necessum erit, ex quibus deducenda hæc est nostra sententia, quam ibi paucis mutatis & excitavimus, & latius tractavimus.

SECTIO III.

Utrum ad Deum clarè videndum necessarium sit lumen gloriæ?

ALTERUM comprincipium ex parte potentia requisitum ad Deum clarè videndum dici solet à Theologis lumen gloriæ, quasi ultima dispositio intellectus ad obtinendam gloriam, quæ est ipsa Visio Beata: circa illius necessitatem, quæ, & quanta sit respectu intellectus creati, præsentem instituimus Sectionem, inquirimusque: An necessarium sit ad Deum clarè videndum?

Conclusio sit: Necessarium est lumen gloriæ, quo intellectus creatus eleveur ad Deum clarè videndum. Est de fide. Ita D. Thom. 1. p. q. 12. art. 2. & 5. & lib. 3. contr. gent. cap. 53. ubi Caiet. Ferrar. Capreol. Palud. Sor. in 4. dist. 49. D. Bonav. in 3. dist. 14. art. 1. q. 3. ad ult. & art. 2. q. 1. ad 3. Major. ibid. q. 2. Argem. in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 1. Richard. ibid. art. 3. q. 2. & in 3. dist. 14. art. 3. q. 1. Marfil. q. 10. art. 2. Henric. quodlib. 3. q. 3. & quodlib. 4. q. 6. P. Soa. lib. 2. de Attrib. cap. 14. num. 3. P. Valent. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 3. P. Molin. 1. p. p. q. 12. art. 5. d. 1. P. Vasq. 1. p. d. 42. cap. 1. & 2. P. Sal. 1. 2. tom. 1. tract. 2. d. 5. sect. 3. Lorca 1. 2. q. 5. d. 30. & 31. Egid. Lufit. tom. 2. de Beatid. lib. 9. q. 4. art. 1. §. 3. & 4. P. Gil. tom. 2. tr. 5. cap. 5. P. Amicus tom. 1. d. 9. num. 197. P. Arrub. d. 19. cap. 30. n. 14. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. & ferè omnes.

Probat primò ex definitione Concil. Vienneſis in Clement. Ad nostrum de Hereticis, ubi inter errores Beguardorum, & Beguinarum damnatur, prout supra jam diximus, Quod anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum. Et hoc est potissimum, & irrefragabile fundamentum adstruendi de fide necessitatem luminis gloriæ absolute loquendo, licet loquendo de lumine gloriæ prout à nobis infra explicabitur, non videatur de fide ejus necessitas ex vi præsentis definitionis.

Probat secundò ex Psal. 4. Signatur est super nos lumen vultus tui Domine. Et Psal. 35. Et in lumine tuo videbimus lumen. Et Isai. 60. Non erit ibi amplius Sol ad lucendum per diem, nec splendor Lune illuminabit te, sed erit ibi Dominus in lucem sempiternam. Et Joan. Apoc. 21 & 22. Civitas non eget Sole, neque Luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminabit eam: & sæpè alibi, quæ intelligunt de lumine gloriæ D. Hieron. in Nahum 1. D. Aug. tract. 40. in Joan. D. Basil. lib. 4. contr. Eunomium, & explicat P. Lorin. cit. vers. 10. Carthusian. Titelm.

Jansen. Genebr. & alii. Confirmatur authoritate Sanctior. Patrum. D. Cyril. lib. 12. in Joan. D. Bern. serm. 31. in Cant. D. Laurent. Justin. tract. de Casto connub. cap. 13. D. Basil. D. Nazian. Orat. 10. ibi: Magno Regi stans hinc, atque illinc magno lumine impletur.

Probat tertio rationibus: Prima, quia intellectus creatus in ratione potentia, tam activa, quam passiva insufficientis est ad Deum clarè videndum per vires suas naturales, ut supra diximus, tum ob rationes ibi assignatas: tum præsertim ob imbecillitatem luminis creati pertingere non valentis ad excellentiam objecti supernaturalis, & beatifici; ergo necessariò juvari debet lumine aliquo à Deo creato, quod dicitur lumen gloriæ; consequenterque hoc necessarium est ad Deum clarè videndum.

Confirmatur primò, quia Deus 1. Tim. 6. dicitur Lucem habitare inaccessibilem. Et Psal. 17. Posuisse tenebras laribulum suum; ergo ut intellectus creatus lucem illam prospicere, & tenebras penetrare valeat, supernaturali aliquo lumine perfundi debet. Secundò ex analogia lucis creatæ, quæ necessariò requiritur ad elicendam visionem corporalis objecti ob inefficiam potentia visiva respectu objecti non illustrati; ergo etiam naturalis insufficientia, seu imbecillitas potentia creatæ ad cognoscendum objectum supernaturale, necessariò juvari debet luce aliqua, sive lumine supernaturali.

Secunda à simili, quia ob imbecillitatem potentia cognoscitiva erga objecta fidei obscure cognoscenda, necessarium est lumen supernaturale fidei essentialiter obscurum, quo potentia juvari queat ad illa obscure, & invidenter cognoscenda; ergo proportionè habitata ob insufficientiam intellectus creati erga objectum beatificum clarè attendendum, necessarium erit lumen supernaturale, quo ipse juvari possit ad illud clarè, & intuitivè cognoscendum. Confirmatur ex aliis donis supernaturalibus pertinentibus ad intellectum, qualia sunt Scientia, Intellectus, & Consilium, quæ elici nequeunt ab intellectu absque lumine supernaturali, ut est certissima Theologorum sententia; ergo &c.

Tertia, quia ad elicendum amorem Dei supernaturalem tam in via, quam in patria necessarium est supernaturale quoddam juvamen ex parte potentia, non ab ipsa potentia, sed à Deo infusum, ut est indubitatum in Theologia; ergo pari modo ad elicendam Visionem Beatam necessarium erit lumen supernaturale, quo potentia imbecillitas juvari possit; siquidem non minùs superat aciem intellectus creati divina Essentia, prout est objectum supernaturale intellectus, quam prout est objectum supernaturale voluntatis.

Oppositum, necessarium scilicet non esse lumen supernaturale ad Deum clarè videndum crediderunt sine dubio Anomæi, & alii hæretici, de quibus jam supra, & quos reterunt P. Vasq. 1. p. d. 41. cap. 1. P. Valent. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 3. P. Soa. lib. 2. de Attrib. cap. 8. P. Sal. in 1. 2. tom. 1. tract. 2. d. 3. sect. 1. quatenus quidam eorum afferebant, Deum videri, alii etiam comprehendì posse per vires naturales intellectus creati; ad cognoscendum autem id, quod naturæ viribus clarè percipitur necessarium non est lumen supernaturale; ut discurrendo per omnes cognitiones rerum creatarum notum est. Eundem errorem, ut supra diximus expresserunt etiam Beguardi, & Beguinae relati in Clement. Ad nostrum de Hereticis, affirmates

expressè in suo quinto asserto ibidem damnato, animam non indigere lumine gloriæ ipsam elevante ad videndum Deum.

67. Consentiant ex Scholasticis *Durand. in 4. dist. 49. q. 2. à n. 21.* dum absolute rejicit quaecumque lumen ad videndum Deum, sive creatum, sive increatum illud sit. *Bassol. in 3. dist. 14. q. 1. art. 1. & in 4. dist. 49. q. 15. art. 2.* dum utrobique statuit, præsentato objecto beatifico intellectui creato, posse hunc cum solo concursu Dei generali absque habitu, vel elevatione supernaturali elicere Visionem Dei. Idem videtur sentire *Scot. in 3. dist. 14. q. 2. art. 2. §. Similiter, & in 4. dist. 49. quest. 11. lit. H.* in primo enim loco docet, ad recipiendam Visionem Dei non indigere intellectum nostrum lumine supernaturali: in secundo autem loco exprimit, ad eandem eliciendam non videri sibi necessarium lumen gloriæ, ex quibus colligitur neque ad recipiendam, neque ad eliciendam Visionem Dei lumen requirere: pro quibus:

68. Objicies 1. Aut lumen supernaturale esset necessarium ex parte objecti; aut ex parte potentia: Non primum; siquidem ex parte objecti satis est ipsa Dei Essentia, vel species impressa supernaturalis Deitatis: Non secundum, siquidem ex parte potentia: nihil est necessarium; sicut enim potentia videndi, v. g. (sicque de aliis naturalibus,) in ratione potentia: ex se proportionata est ad omne visibile, ita potentia intelligendi proportionata est ad omne intelligibile, Deus autem est maximè intelligibilis; ergo ad illum intelligendum, seu videndum non est necessarium lumen gloriæ.

69. Respondeo negando minorem quoad secundam partem; requiritur enim lumen gloriæ ex parte potentia:, ut supra diximus. Ad cujus impugnationem neganda est ultima pars; neque enim intellectus ex se est proportionatus ad omne intelligibile absolute in ratione potentia:, sed tantum ad intelligibile naturale, qualis non est Deus clarè visus; potentia autem videndi (sicque de aliis potentia: naturalibus) ex se non est proportionata, nisi ad visibile naturale.

70. Objicies 2. Aut lumen gloriæ requiritur, ut Essentia divina potentia: uniatur in ratione formæ intelligibilis: aut ut Visio Beata producat ab intellectu: aut ut in illo recipiatur; sed ad nullum ex his datur necessitas luminis gloriæ; ergo &c. Respondeo negando minorem: Lumen enim gloriæ requiritur, tum ut Essentia divina uniatur intellectui in ratione formæ intelligibilis: tum ut Visio Beata ab illo effectivè producat, ut supra diximus; licet non ita requiratur præcisè ad hoc, ut recipiatur in intellectu ipsa Visio Beata ob rationes supra assignatas; neque ex hoc aliquid inferatur incommodum, ut ex supra dictis constare potest.

71. Objicies 3. Objectum, quod suapte naturâ est lumen, non eget alio lumine, aut luce, ut videatur, ut patet in Sole, qui sola sua luce videtur; sed Deus de se est ipsum lumen increatum juxta illud Symboli: *Lumen de lumine.* Et Joan. 1. *Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine;* ergo non eget lumine creato, ut videatur. Respondeo negando majorem: quando enim objectum est lumen suapte naturâ inaccessible à creatura, quale est Increatum, necessariò eget lumine creato, ut connaturalius videatur. Ad probationem dicimus, licet Sol in creatis ex se ita lucidum sit, ut lumen dici possit, luce tamen aliâ à se diffusâ indigere, quâ melius videatur, ex quo potius constat-

matur, quam infirmatur tradita doctrina, ut consideranti patebit.

Instabis: Lux requiritur, quando objectum non est intelligibile in actu, ut prout sic fiat proportionatum potentia:, ut cernitur in objectis creatis; sed Deus est objectum summè intelligibile in actu, ut supra diximus; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: est objectum summè intelligibile in actu respectu cujuslibet intellectus absolute sumpti; nego minorem: lumine illustrati: concedo minorem: hujusmodi autem est, aut Intellectus divinus, aut creatus supernaturali lumine perfusus.

73. Objicies 4. Idem in cæteris cognitionibus supernaturalibus requiritur lumen habituale, quia cum non sint actus ex se permanentes, requirunt habitum, qui maneat, actu transacto; sed Visio Dei est actus ex se permanens, & æternus; ergo habitu luminis gloriæ non eget. Respondeo quiddam sit de habitu luminis; nobis enim interim satis est, quod ad Deum clarè videndum necessarium sit, ut esse probavimus, lumen aliquod supernaturale creatum, sive hoc sit, sive non sit habitus, de quo infra.

74. Objicies 5. Non minùs improportionata est Essentia divina ad concurrendum cum intellectu creato ex parte objecti ad sui visionem intuitivam, quam est ipse intellectus in ratione potentia: ad ipsam Dei visionem producendam; sed nulla de facto requiritur species impressa, ut Essentia divina concurrat ex parte objecti, ut supra diximus; ergo neque necessarium erit aliquid lumen, quod cum intellectu concurrat ex parte potentia:.

75. Respondeo negando majorem; diversa ratio est, quia Essentia divina de se est objectum maximè intelligibile in actu, continetque perfectiones speciei, atque adeò rationem adæquatam principii ex parte objecti, sicque necessaria non est species impressa ex parte objecti: at verò intellectus creatus in ratione potentia: visiva Dei est incompletus, & inadæquatus, ut diximus, ideoque eget lumine gloriæ, quo ejus defectibilitas suppleatur. Huc usque solum processimus juxta nostram, & verissimam sententiam asserentem, intellectum creatum effectivè concurrere ad Visionem Beatam producendam. Quid autem dicendum, si cum pluribus Theologis supra citatis teneatur, intellectum creatum, sive de facto, sive saltem de possibili, habere se merè passivè respectu Visionis Beatæ?

76. Resolutio sit: Admissâ hujusmodi sententiâ, adhuc necessarium est lumen gloriæ ad Deum clarè videndum, saltem de potentia ordinaria. Ita *D. Antonin. 3. p. tit. 30. cap. 4. §. 1. Richard. in 4. dist. 49. q. 2. art. 3. Palud. q. 1. Major. q. 4. Gabr. q. 2. a. 2. dub. 2. Orand. proposit. 7. & alii Recentiores,* inter quos etiam citari possunt, qui asserunt ad recipiendam visionem Dei necessarium esse lumen gloriæ, quos supra citavimus *d. 1. sect. 5. num. 115.* Probatur primò, quia Clement. *Ad nostrum de Hereticis,* absolute, & simpliciter definit ad videndum Deum, necessarium esse lumen gloriæ; ergo ejus definitio semper locum habet, sive intellectus activè, sive merè passivè se habeat; siquidem quod tanquam certum decernitur, non debet pendere ab opinione dubiâ de concursu activo, vel merè passivo intellectus creati ad videndum Deum intuitivè.

77. Confirmatur, quia prædicta definitio Clement. *Ad nostrum,* edita est contra hæreticos asserentes, Deum videri posse per vires naturales intellectus creati; atqui si intellectus habendo se merè passivè, Deum videat absque lumine gloriæ, quantum est

ex parte sua Deum videbit naturaliter, quod est contra prædictam definitionem; ergo quocumque modo se habeat intellectus, sive activè, sive merè passivè, semper ad videndum Deum eget lumine gloriæ supernaturali.

78. Probatur secundò, quia si intellectus creatus, habendo se merè passivè, non egeret lumine supernaturali ad videndum Deum, esset ex se in ratione potentia naturaliter proportionatus ad Deum videndum; eique naturaliter responderet ex parte objecti species impressa, aut objectum beatificum, qualis est Deus: siquidem omnibus potentiis naturalibus ex eo, quod in suis rationibus completæ sint, conaturaliter correspondent ex parte objecti, aut species impressa, aut ipsum objectum cognoscendum, cujus cognitionem eliciunt naturaliter absque ullo incommodo; sed hoc non est dicendum; ergo neque illud, ex quo sequitur.

79. Confirmatur, quia Visio Beata, cum sit actus vitalis, non potest denominare, nisi potentiam proportionatam; sed intellectus creatus, absque lumine, & nudè sumptus non est potentia proportionata ad recipiendam in se denominationem Visionis Beatae, cum hæc sit actus vitalis supernaturalis, ille autem ut sic potentia naturalis; ergo &c.

80. Oppositum tenent in facta suppositione Scot. in 4. dist. 49. quest. 11. litt. C. Mayron. in 3. dist. 12. q. 2. Conclus. 1. 2. & 4. & citari solent omnes, qui asserunt ad recipiendam in se Visionem Beatam non esse necessarium lumen gloriæ, quos supra citavimus loco proximè cit. n. pro quibus: Objicies: Lumen gloriæ in facta suppositione, aut esset necessarium præcisè, ut intellectus in se reciperet Visionem Beatam; aut ut reciperet Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis: Non primum; siquidem ut supra diximus, lumen gloriæ non est necessarium præcisè ad hoc, ut intellectus recipiat in se Visionem Beatam: Non secundum; siquidem Essentia divina non concurrat in ratione formæ intelligibilis, nisi quando intellectus effectivè concurrat ad visionem, illum scilicet determinando ad ejus productionem; in suppositione autem facta habet se merè passivè, & in illa non exercet Essentia divina rationem formæ intelligibilis, sed objecti dumtaxat; ergo ad hunc effectum, neque ad quemcumque alium (cum alius non appareat) non requiritur lumen gloriæ.

81. Respondeo licet verum sit, si intellectus se habeat merè passivè, lumen gloriæ non esse necessarium, neque ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis, ut rectè probat argumentum; neque ad hoc præcisè, ut Visionem Beatam in se recipiat, ut supra probavimus, adhuc tamen fore necessarium, ut intellectus possit vitaliter tendere in Deum clarè videndum, quod habere non posset, si solùm secundum sua naturalia concurreret, ut proximè diximus.

SECTIO IV.

Qualisnam sit natura luminis gloriæ: & an sit de fide esse Habitu Beatorum mentibus infusum?



82. UAMVIS ex hæcenus dictis in præcedenti Sectione satis constat, ad videndum Deum intuitivè necessarium esse lumen gloriæ; quid tamen talis luminis nomine veniat; & an de fide sit hujusmodi lumen esse habitum à Deo supernaturaliter infusum? Adedò incertum est, ut in plurimas sententias abire fecerit graves, & sapientissimos Theologos, ut ex dicendis constabit. Igitur.

83. Prima sententia asserit, lumen gloriæ, quod de facto datur in Beatis ad videndum Deum, esse ipsum lumen Increatum, nempe Deum speciali concursu assistentem, & elevantem in actu primo intellectum creatum ad sui visionem eliciendam, sive id fiat ex parte potentia tantum, sive ex parte solius objecti, sive ex parte utriusque simul. Ita aliqui, quos tacitis nominibus referunt. P. Suar. lib. 2. de Attrib. cap. 14. à n. 5. & P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 3. n. 51. speciatim tamen tribuitur Bassol. in 3. dist. 14. q. 1. art. 1. ad 2. Mayron. ibid. dist. 12. q. 2. §. Sed dubium est. Quatenus asserunt lumen creatum à Theologis admitti solitum, solùm requiri ad decorem, nihil verò conducere ad visionem causandam, sed solùm lumen Increatum. Pro eadem stat Lycher. in 1. dist. 3. q. 3. §. Ad illud. Favet Scot. ibid. q. 3. litt. H. & in 4. dist. 49. q. 11. litt. H. in quibus locis, præter lucem Increatam, nullum creatum lumen videtur admittere.

84. Fundantur primò. In Psal. 35. ibi: In lumine tuo videbimus lumen: quod idem valet, atque in virtute tua, sive in verbo tuo nos supernaturaliter elevante, te ipsum videbimus, ut interpretantur Orig. D. Hieron. & D. August. apud P. Gil. tom. 2. tract. 5. cap. 4. n. 7. Favet illud Isai. 60. Erit tibi Dominus in lucem sempiternam. Et Apoc. 21. Claritas Dei illuminabit eam, & lucerna ejus est Agnus: ut communiter explicant Sacri Interpretes ad hæc loca, ergo &c. Respondeo prædicta testimonia intelligi posse de Visione Dei in luce, seu lumine, quod est Verbum, tanquam in objecto, in quo Beati vident Patrem, & cætera omnia, ut interpretantur P. Lorin. ad cit. Psal. & P. Viegas in Apoc. & Patres apud illos: Quod tamen non tollit quominus possint etiam cum proprietate intelligi de lumine à Deo infuso, quo effectivè elevemur ad videndum Deum, ut supra diximus.

85. Fundantur secundò, quia in hac sententia optimè salvatur definitio Concil. Viennens. in Clement. Ad nostrum; siquidem lumen Increatum magis proprium, longè perfectius, & infinitè majoris virtutis est, quàm lumen creatum, ad splendendum defectum intellectus; & ex eo, quod se ipso peculiariter concurrat ad effectum suæ visionis, nullum sequitur incommodum. Respondeo negando antecedens; neque enim in hac sententia æquè benè salvari potest definitio Concil. in Clement. cit. ut infra videbimus.

86. Fundantur tertio, quia licet Deus posset concurrere ad sui visionem per speciem impressam creatam ex parte objecti, de facto tamen concurrat cum

cum mentibus Beatorum se ipso immediatè ut supra diximus; ergo etiam licet posset cum illis concurrere per lumen creatum ex parte potentiae, de facto tamen concurreret se ipso immediatè; militant enim eadem rationes. Respondeo negando consequentiam, & ejus probationem, nam concursus per habitum infusum est perfectior, & connaturalior modus operandi, ut supra diximus; Deo autem perfectior, & connaturalior modus operandi concedendus est.

87. Fundantur quartò, quia quando Concil. antiqua definiunt contra Pelagianos, omninò requiri gratiam divinam ad opera bona exercenda, ex eorum definitionibus non colligitur, necessariam esse gratiam habitualement, sed satis intelliguntur de gratia increata, seu de Deo ipso per speciale auxilium juvante infirmitatem nostram; ergo similiter quando Concil. in Clement. *Ad nostrum*, decernit necessariam esse lumen gloriae elevans potentiam ad videndum Deum, optimè explicabitur de lumine increato, seu Deo supernaturali concursu juvante naturalem defectibilitatem intellectus creati. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia in antiquis Concil. non dabatur verbum ita significans gratiam habitualement, sicut postea additum est in Trident. & in re, de qua agimus, de facto invenitur in Clement. cit. ad significandum lumen habituale, ideoque praedicta definitio potius debet à nobis intelligi de lumine habituali, quam de concursu Dei immediato in actu primo.

88. Haec igitur sententia, licet non incongruè aptari possit ad text. Clement. cit. & ut plurimum de possibili vera sit; de facto tamen à nobis rejicienda est. Primò ex solutione fundamentorum illius, ut ex dictis patet. Secundò, quia plures Theologi infra citandi credunt esse haeticam, & expressè definiti in Clement. cit. lumen habituale. Tertio, quia licet haetica non sit, ut non ignobiles Theologi etiam infra citandi opinantur, aut erronea est, aut temeraria, aut ad minimum non satis tuta in fide. Quartò, & precipue, quia omnes Theologi, qui post Clement. cit. scripta sua typis mandarunt, & plus Patres infra citandi, sententiam hanc censurà aliquà notandam censent, quo solo nomine ad minimum non potest à notà aliquà liberari. Quintò, quia satis est, praedictam sententiam, ejusque interpretationem ad Clement. cit. esse contra omnes Theologos post dictam Clement. cit. ut temeritatis notà non careret. Sextò ex rationibus, quibus ultima, & vera sententia probanda est, ex quibus constare poterit, qualinam censurà digna sit.

89. Secunda sententia docet, lumen gloriae Beatorum mentibus de facto communicatum non esse aliud, quam concursum Dei actualem in actu secundo. Ita aliqui nominibus tacitis apud *P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 14. n. 9. P. Sal. cit. Sor. q. 2. art. 4.* Probatur, quia hujusmodi concursus Dei visionem efficit manifestando objectum beatificum; ergo ille satis est ut salvetur concursus luminis gloriae à Clement. cit. & à Theologis requisitus.

90. Non placet primò, quia talis concursus non potest fortiri appellationem luminis; lumen enim non significat concursum, sed qualitatem aliquam; non autem licet improprie Concilium interpretari; alioqui nihil erit certum. Secundò, quia lumen in Clement. definitum est aliquid primum ad concursum actualem respectu visionis, ut infra videbimus. Tertio, quia lumen naturale intellectus humani, & Angelici; lumen fidei, & scientiae

per se infusæ cum proprietate accommodari nequeunt concursui in actu secundo, neque enim Theologi, aut Philosophi eam acceptionem usurparunt, sed aliam diversam; ergo diversum quid est lumen gloriae à tali concursu. Quartò, quia Concil. cit. duos errores damnat: Primus, quod Visio Beata sit naturalis, contra quem definit esse supernaturalem, & in hoc continetur, quod necessarium sit auxilium supernaturale ad illam eliciendam, sive illud sit per modum habitus, sive actionis & concursus in actu secundo: Secundus, quod lumen non sit necessarium, & hoc distinctè damnat; ergo aliquid in hoc docet, quod in altero non continebatur.

Tertia sententia asserit, lumen gloriae esse ipsam Visionem Beatorum, quæ Beati Deum formaliter intuentur. Haec tribuitur Theologis Lovaniensibus, quos refert *Aureol. apud Capreol. in 4. dist. 49. q. 4. art. 2.* in argument. quinto loco positus, neque displicet ipsi *Aureol. tenet etiam Adam. in 2. dist. 1. q. 8. Conclus. 1.* Probatur, quia Visio ipsa beatifica est quoddam lumen Beatorum mentibus infusum, quo formaliter illuminantur, & clarè intuentur objectum beatificum, idque ex *D. Bonavent. in 2. dist. 4. art. 3. q. 2.* ubi asserit cognitionem Dei esse diem, & lumen: *D. Hilarius in Psal. 118. ad illa verba: Deprecatus sum faciem tuam: ubi docet, Beatos Visione contemplatæ Majestatis illuminari. D. Bern. serm. 51. in Cant. D. Dionys. cap. 4. de divin. nominib. & aliis Patribus apud F. Gil. cit. cap. 4. n. 8.* ergo illa optimè intelligi potest per lumen in Clement. cit.

Non placet, quia juxta hanc sententiam nullatenus explicari possunt verba illa Clement. cit. ibi: *Quodq. anima non indiget lumine gloriae ipsam elevante, &c.* quæ verba in proprietate sermonis significant necessitatem luminis prævium ad Visionem Dei, ut patet, tum ex verbis ipsis: tum quia haetici negabant lumen gloriae, quo vis intellectiva naturalis elevaretur ad videndum Deum, quia credebant, potentiam intelligendi se ipsa sufficere ad eliciendam Visionem Dei; ergo cum Clement. cit. oppositum contra haeticos definit, necessariò fatendum est, intelligendam esse de lumine prævio ad visionem; ergo praedicta verba accommodari non possunt ipsi visioni, quæ se ipsam non antecedit.

Neque Sancti Patres, licet Visionem Dei lumen appellent, quod non negamus, illam citatis locis appellant lumen ad videndum Deum, de quo est sermo, sed solum asserunt esse manifestationem Dei, quod est verissimum. Pro utraque hac sententia impugnanda vide *P. Soar. cit. P. Sal. & P. Gil. cit.* quibus adde *Pesant. 1. p. q. 12. art. 2. d. 1.* qui alios referunt.

Quarta sententia affirmat, per lumen in Clement. cit. intelligi qualitatem infusam distinctam quidem à visione, illam tamen solum esse speciem quandam intelligibilem objecti. Ita aliqui tacitis nominibus apud *P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 14. num. 8.* Non placent: Primò, quia species non solet significari nomine luminis, nisi valde metaphorice; in Clement. autem cit. definitur, necessarium esse lumen. Secundò, quia species objecti ex naturâ suâ non requiritur ad elevandam potentiam, sed ad conjungendum objectum potentiae, ut patet in actibus naturalibus, ad quos potentia non elevatur; sed Concilium loquitur de lumine necessario ad potentiam elevandam; ergo non de sola specie; ergo de lumine, quod sit virtus ex parte potentiae ipsam elevans.

SECTIQ

SECTIO V.

Proponitur, & declaratur vera Sententia.

55.  **U**INTA, & verior sententia tenenda docet per lumen gloriæ necessariò requisitum, & definitum in Clement. *Ad nostrum de Hereticis*, intelligendum esse habitum creatum ordinis supernaturalis Beatorum mentibus per se infusum, quo de facto elevantur ad Visionem Beatam eliciendam. Est inter Theologos communissima, & eam tenent cæteri omnes, iis exceptis, quos pro supra oppositis sententiis citavimus. Probat ab exclusione aliarum, quia hujusmodi lumen non est ipsum lumen Increatum, sive Deus ipse assistens; neque auxilium aliquid supernaturale, sive per modum habitus, sive per modum concursus in actu secundo, seu actionis; neque ipsa Visio Beata; neque qualitas aliqua, quæ sit species impressa; non apparet aliud, quod sit; ergo est habitus à Deo infusus potentia, ipsamque elevans ad Visionem Beatam eliciendam.

56. Nihilominus in explicando munere hujus luminis gloriæ magna est opinandi varietas. Prima opinio asserit, prædictum lumen esse habitum facilitantem potentiam ad Visionem Beatam facilius producendam, sicut se habent habitus naturales ad productionem suorum actuum. Ita *Tartaret. in 4. dist. 49. q. 11. sine*, & *Lychet. in 1. dist. 3. q. 3. sine*. Rejicitur primò, quia in Clement. *Ad nostrum cit.* aperte exprimitur, animam indigere lumine gloriæ ad videndum Deum, sicq; est ei necessarium ad esse visionis; atqui facilitas solum requiritur ad melius esse, ut constat in habitibus naturalibus; ergo lumen gloriæ non est tantum ad facilitandam potentiam. Secundò, quia lumen gloriæ à Theologis per se requiritur ad complendam defectibilitatem naturalem intellectus creati ad videndum Deum; ergo non solum ad facilitandam potentiam. Tertio, quia dato, quod lumen gloriæ per se non completeret principium visionis ex parte potentia, adhuc non posset dici esse habitum facilitantem; siquidem hic admittitur, aut quando potentia non operatur necessariò, aut si necessariò operetur, saltem habet impedimentum, difficultatem, aut quid simile circa proprium objectum; sed Visio Beata, & est operatio de se necessaria, & impedimentum, aut difficultatem non habet circa objectum beatificum, imò potius habet oppositum; ergo &c.

57. Secunda opinio tenet, lumen gloriæ esse habitum gratiæ, & charitatis, qui est dispositio de lege ordinaria per se requisita ad videndum Deum, non tamen dispositio physica, sed moralis in genere meriti. Ita singulariter *Gabr. in 1. dist. 1. q. 2. art. 3.* Rejicitur ut omninò improbabilis à *P. Vasq. 1. p. d. 42. cap. 1. P. Sal. cit. d. 5. sect. 3. num. 51.* & aliis Recentioribus, quia Clement. *Ad nostrum cit.* requirit lumen supernaturale elevans defectum naturalem intellectus creati ad videndum Deum, quem negabant hæretici asserentes, potentiam intellectivam creatam posse propriis viribus physice, & adæquatè producere Visionem Beatam; sed hujusmodi defectus naturalis suppleri nequit per solum concursum morale gratiæ, seu charitatis, ut patet; ergo &c.

58. Tertia opinio docet, lumen gloriæ esse quidem

habitum Beatorum mentibus infusum, non tamen ut aliquid conferat ad visionem eliciendam, sed tantum ad decorem. Ita *Bassol. in 3. dist. 14. q. 1. art. 1. §.* Sic ergo. *Mayron. ibid. dist. 12. q. 2. sine*, & alii Scotistæ. Rejicitur ab *Scot. in 4. dist. 49. q. 11. §.* Respondeo ergo. *P. Gil. rom. 2. tr. 5. cap. 5. n. 6.* & aliis, quia Clement. *Ad nostrum cit.* expressè damnat propositionem asserentem, animam non indigere lumine gloriæ ipsam elevante ad videndum Deum; atqui si lumen non conducit, neque elevat animam ad visionem eliciendam, sed solum inservit ad decorem, intellectus non illo indigebit ad videndum Deum, ut patet; ergo talis opinio stare non potest cum decreto prædictæ Clementinæ.

Quarta opinio sustinet, lumen gloriæ esse habitum per se requisitum ad Visionem Dei, non tamen habere se ex parte potentia simpliciter, ut se habent cæteri habitus naturales, sed ex parte objecti, coincidereque cum specie impressa intuitiva Deitatis. Ita *P. Vasq. 1. p. d. 43. à cap. 3.* ubi pro se citat *Richard. D. Thom. Scot. & Argentin.* & iterum *in 3. p. d. 54. cap. 2. n. 5.* Verùm hi Authores id non asserunt ut rectè contra *P. Vasq.* ostendit *P. Gil. cit. tract. 5. cap. 6. à num. 5.* pro eadem tamen citari potest *Lorca 1. 2. q. 5. art. 1. d. 30.* quatenus docet, sibi non displicere sententiam Vasq. si ita explicetur, ut species impressa Dei, saltem secundum diversas rationes virtute distinctas, & speciei, & luminis rationem vendicet, & pro ut sic videtur assentiri *P. Vasq. cit.*

Hanc opinionem latè impugnant *P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 15. à num. 4. & 3. p. d. 29. sect. 2. §.* Tertio si objectum. *P. Sal. d. 5. cit. sect. 3. n. 52. P. Gil. tract. 5. cit. cap. 8. & 9. Agid. Lusit. tom. 2. de Beatit. lib. 5. q. 8. art. 1. §. 4.* & alii ex Recentioribus, & nos ejusdem opinionis fundamentum proposuimus, & dissolvimus supra d. 1. sect. 6. & inde facile impugnatur, quia species impressa Deitatis, quocumque modo applicetur ad producendam Visionem Beatam, semper illam producit, prout supplet vices Essentiæ concurrentis in ratione objecti ut sic, sed Essentia in ratione objecti præcisè non potest supplere defectum naturalem intellectus ex parte potentia; siquidem ad hoc requiritur peculiaris concursus, sive entitas supernaturalis superaddita ex parte ipsius potentia, qualis non est species impressa Deitatis; ergo lumen gloriæ necessariò requisitum ad supplendum hujusmodi defectum, est aliud ab specie impressa Deitatis.

Quinta opinio existimat, lumen gloriæ esse habitum per se requisitum tanquam dispositionem, ut intellectus possit in se recipere Visionem Beatam. Ita plures Theologi, quos supra allegavimus d. 1. sect. 5. à n. 115. quorum fundamenta ibi proposuimus, & satis rejecimus à n. 120.

Sexta, & verissima opinio tenenda affirmat, lumen gloriæ esse habitum supernaturalem Beatorum mentibus infusum de facto, non solum ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis, sed etiam, & præcipuè ad corroborandum, & complendum intellectum in ratione potentia visivæ Deitatis. Prima pars hujus sententiæ, quatenus affirmat, lumen gloriæ à Deo Beatorum mentibus infundi ad recipiendam Essentiam divinam in ratione formæ intelligibilis, jam à nobis & autoritate, & ratione probata est d. 1. sect. 5. à n. 107. ubi videri potest.

Secunda pars asserens, lumen gloriæ esse habitum complementem intellectum in ratione potentia visivæ

visivæ Dei, ipsumque elevantem ad eliciendam visionem beatam, est *D. Thom. 1. p. q. 12. art. 5. & in 1. 2. q. 5. a. 5. & 6. lib. 3. contr. gen. cap. 53. & in 4. dist. 49. q. 2. art. 7. & sæpè alibi, quem sequitur tota ejus Schola, eam tenent etiam Sententiarum in 4. dist. 49. & in 3. dist. 14. q. 1. Prolog. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. Conclus. 2. & 3. P. Valent. 1. p. tom. 1. d. 2. q. 12. punct. 3. P. Soc. lib. 2. de Attrib. cap. 14. num. 2. & cap. 15. n. 1. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 5. Lorca 1. 2. d. 31. memb. 1. & 2. Zamel. 1. p. q. 12. art. 5. q. 1. Conclus. 3. Agid. Lusit. tom. 2. de Beatit. lib. 9. q. 3. art. unico, & q. 5. art. 2. §. 2. P. Gil. tom. 2. tr. 5. cap. 6. Richard. in 4. dist. 49. art. 3. quest. 1. opinion. 1. Palat. d. 1. Conclus. 8. Capreol. quest. 4. art. 3. ad 1. Aureol. & Ferrar. lib. 3. contr. gen. cap. 54. ad 1. Bannez. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 2. ad 5. P. Becan. 1. p. tract. 1. cap. 9. q. 3. Conclus. 2. P. Esol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 5. P. Tanner. d. 2. quest. 6. dub. 3. num. 8. & alii.*

104. Hæc verò secunda pars, ut distinctè explicetur, duo continet probanda: Primum est, lumen gloriæ esse habitum à Deo infusum, ipsique intellectui creato intrinsicè inhaerentem. Secundum, hujusmodi habitum à Deo infundi ad elevandum, & confortandum intellectum creatum Beati, ut possit elicere Visionem Dei intuitivam. Quoad primum: Probatur primò ab exclusione aliarum Sententiarum, de quibus supra à n. 83. eo modo, quo jam probavimus n. 95.

105. Probatur secundò ratione: Prima, quia verba Scripturæ, & Conciliorum, etiam quando sumptà metaphorà, ex naturalibus, divinis rebus accommodantur, accipienda sunt in magis proprià, & magis connaturali significatione; sed verba Clement. *Ad nostrum cit.* in qua definitur necessitas luminis gloriæ, in magis proprià, & magis connaturali significatione explicantur de lumine creato, qui est habitus intrinsicè inhaerens in potentia, quàm de quocumque alio lumine, etiam In creato, ut patet ex dictis; ergo &c. Confirmatur primò, quia in naturalibus res lucida, qualis est Sol, & quodvis aliud luminosum, potentiam visivam naturaliter adjuvat per lucem à se effectivè diffusam in Medium, & in organum potentiæ; ergo melius, & connaturalius transfertur similitudo lucis corporalis ad spirituales nostri intellectus, si Deus, qui est spiritualis, & sempiternus Sol, atque intelligibile quoddam luminosum, lumen spirituale ex se in nostrum intellectum diffundere dicatur, eique intrinsicè inhaerens, quàm si eundem illuminet, per sui extrinsecam assistentiam, aut quocumque alio ex supra dictis modis.

106. Confirmatur secundò autoritate Patrum, nam Dionys. Chartusian. in hunc sensum explicat illud Apoc. 21. *Claritas Dei illuminabit eam*: hoc est, inquit, Increata lux efficienter, & claritas ab ipsa Beatis communicanda illuminabit instrumentaliter, atque formaliter. Similiter plures Patres interpretantur illud Psal. 35. *In lumine tuo videbimus lumen*: hoc est in lumine supernaturali à te mentibus nostris communicato, te Increatum lumen videbimus: quæ interpretatio post Clement. *Ad nostrum cit.* communis est Patrum, & Theologorum, apud P. Gil. tom. 2. tract. 5. cap. 5. n. 3.

107. Secunda, quia connaturalior, & perfectior operandi modus tribuendus est statui perfectiori, qualis est beatificus; sed connaturalior, & perfectior operandi modus ex parte potentiæ est operari per formam sibi intrinsicè inhaerentem, qualis est habitus; siquidem per illam redditur potentia magis propriè potens, tanquam habens in se operandi

virtutem, quam minùs propriè aliter habere dicereur; ergo &c.

Tertia, quia Deus facili negotio posset concurrere ad actiones supernaturales in via per peculiariter assistentiam in actu primo: tum quia status viatorum minùs perfectus est: tum quia prædictæ actiones non sunt perpetuæ, neque illarum habitus; siquidem plures non transferuntur in patriam, aut quia ratione talis status amittuntur, aut quia per peccata deperduntur demeritoriè; & tamen Deus ad illas concurrat per habitus infusos, ut omnes Theologi fatentur, quia modus ille concurrenti est perfectior, & connaturalior; ergo à fortiori ita concurrat in patria ad sui visionem, quæ est perfectior, & simul cum suo habitu in æternum duratura.

Quoad secundum, nempe quod hujusmodi habitus à Deo infundatur ad elevandum, & confortandum potentiam ad eliciendam visionem Dei. Probatur ex Clement. cit. *Ad nostrum*: quatenus damnans asserentes, *Quod anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad videndum Deum*: videtur definire, lumen ipsum dari ad elevandum animam, eamque confortandum, ut possit Deum videre; ergo &c.

Probatur secundò, quia hujusmodi habitus non infunditur ad facilitandam potentiam; non solum ad illius ornatum; non ut dispositio ad Visionem beatam recipiendam, ut patet ex supra dictis; non apparet alius effectus, quem præstare possit; ergo ad elevandum, & confortandum potentiam infunditur.

Probatur tertio, quia intellectus creatus secundum suas vires naturales in ratione potentiæ est insufficientis ad eliciendam Visionem Dei, ut supra diximus; sed virtus, quæ ei à Deo infunditur, est ad supplendam ejus naturalem insufficientiam, & defectibilitatem; ergo habitus luminis gloriæ, qui est hæc virtus infusa, ei infunditur, ut elevetur, & corroboretur ad videndum Deum.

Probatur quarto ex proximè dictis, quia habitus supernaturales à Deo infusi ad actiones supernaturales in via infunduntur ad elevandas, & confortandas potentias naturales, earumque insufficientiam, & defectibilitatem compensandam in ordine ad tales actiones eliciendas, & non ad effectus illos supra impugatos; ergo etiam habitus infusus à Deo in patria ad elevandum, & confortandum defectibilitatem potentiæ infunditur.

Dubium tamen est: Utrum de fide sit, lumen gloriæ esse habitum per se infusum? Prima sententia affirmat esse de fide. Ita Caiet. 1. p. q. 12. a. 5. ad 4. Ripa. dub. 1. Conclus. 1. Ovand. in 4. dist. 49. proposit. 6. Favet Sor. q. 2. art. 4. §. Est tamen notandum. Palat. d. 1. Conclus. 7. & est expressa plurium antiquorum, Fundantur, quia id videtur definitum in Clement. *Ad nostrum cit.* Confirmari potest fundamentis proximè adductis à n. 104.

Secunda sententia absolute negat id esse de fide. Ita Lychet. in 1. dist. 3. q. 3. fine. §. Ad illud. Mayron. in 3. dist. 12. q. 2. §. Sed dubium. P. Vasq. 1. p. d. 42. cap. 2. P. Albertin. q. 1. Theolog. Corol. 1. in 1. princip. philosoph. dub. 3. num. 22. Fundantur primò, quia Clement. *Ad nostrum cit.* ad id non cogit. Secundò fundari potest eisdem rationibus, quibus stabilita est sententia apposta num. 84.

Tertia sententia, quam ut probabilior sequimur, asserit Concil. in Clement. *Ad nostrum*, non definisse, lumen gloriæ esse habitum Beatorum mentibus per se infusum: oppositum tamen affirmare esse ad minimum temerarium, & non satis tutum

tutum in fide. Ita primam partem tenent Authores secundæ sententiæ: secundam verò partem à fortiori tenent Doctores pro prima sententia citati: utramque tamen expressè tenent *P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. §. Secunda propositio. P. Valent. tom. 1. d. 2. q. 12. punct. 3. §. Dico tertio. Favent. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 14. n. 9. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 3. n. 52. Bannez 1. p. q. 12. art. 1. dub. 1. Conclus. 1. Pefant. ibid. d. 1. Notabil. 4. Lorca 1. 2. d. 30. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 3. num. 10. P. Amicus d. 9. num. 204.*

116. Probatur prima pars primò, quia in Clement. *Ad nostrum cit.* nullum est verbum, quod exprimat habitum. Secundò, quia tota illa definitio non incongruè explicari potest de lumine Increato, seu Deo speciali suo concursu in actu primo elevante intellectum eo modo, quo supra probatum est à n. 84. Undè non bene Caiet. sententiam Scoti, qui videtur sub quadam conditione negare habitum luminis gloriæ, putat esse damnatam.

117. Probatur secunda pars primò, quia ita sentiunt plures Patres apud *P. Gil. tom. 2. tract. 5. cap. 5. n. 1. & 2.* Secundò, quia negando habitum luminis gloriæ, non satis explicatur definitio Clement. *Ad nostrum cit.* nec satis respondetur rationibus, quibus nostram sententiam de concedendo hujusmodi habitu comprobavimus à num. 104. Tertio, quia rationes, quæ probant, temerarium esse dicere, Deum de facto per solum concursum peculiarrem in actu primo producere Visionem Beatam, similiter etiam ostendunt, temeritatis notã dignum esse negare habitum luminis gloriæ; qui tamen, positã illã sententiã, non daretur; sed temerarium esset illud de facto affirmare, ut patet ex supra dictis num. 89. & à n. 105. ergo temerarium esse asserere id, ex quo inferitur.

SECTIO VI.

Quo pacto Lumen Gloriæ concurrat ad Visionem Beatam?

118. **M**ULTA sub hoc titulo scitu dignissima involvuntur, quæ sub unã, eademque quæstione dissolvi nequeunt: quæ igitur majoris momenti sunt seorsim per sequentes difficultates proponemus, commodiusque enodabimus: Sit igitur:

119. Difficultas 1. Utrum lumen gloriæ effectivè concurrat ad Visionem Beatam? Affirmativè. Ita *D. Thom. 1. p. q. 12. art. 5. corp. & ad 1. & 2. & art. 6. & lib. 3. contr. gent. cap. 53. 54. & 55. Richard. in 4. dist. 49. a. 3. q. 1. Palat. d. 1. conclus. 8. Capreol. q. 4. art. 3. ad 1. Ferrar. 3. contr. gent. cap. 54. ad 1. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. Conclus. 3. Zumel. ibid. q. 2. conclus. 5. Bannez ibid. dub. 2. ad 5. P. Soar. 1. p. lib. 2. de Attrib. cap. 7. 8. 9. 12. & 15. num. 1. & 2. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 3. n. 49. Lorca ibid. d. 31. memb. 1. Cabrer. 3. p. q. 9. art. 2. d. 9. §. 4. n. 18. P. Vasq. 1. p. d. 43. cap. 6. 7. & 8. Egid. Lustr. tom. 2. lib. 10. q. 4. art. 1. §. 2. P. Becan. 1. p. tract. 1. cap. 9. q. 3. Conclus. 2. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 5. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 4. n. 6. P. Valent. 1. p. tom. 1. q. 12. punct. 3. His igitur. P. Herice tr. 4. d. 45. cap. 3. P. Preposit. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. n. 32. & alii.*

120. Probatur primò, quia lumen gloriæ non solum elevat intellectum creatum ad tendendum vitaliter in Deum clarè visum præcendendo à productione visionis, sed ad ipsam visionem elicendam prout supra diximus d. 1. à num. 129. atqui non

Tom. 1.

potest sic cum elevare ad efficientiam visionis, quin simul cum illo ipsam visionem coëfficiat; siquidem cum habeat essentialiter complere rationem potentie activæ visionis, quæ in intellectu secundum sua naturalia considerato incompleta est, etiam cum illo habet essentialiter, quod sit potentia activa, & productiva ipsius visionis; ergo &c.

121. Probatur secundò, quia lumen concurrat ad visionem ut instrumentum Dei peculiariter juvantis intellectum ad productionem illius; sed instrumentum Dei peculiariter juvantis ad actiones, effectivè illas attingit; siquidem Deus mediante suo instrumento efficit, quod ipse immediatè per se facturus erat; per se autem immediatè applicaret concursum effectivum; neque enim aliter juvare solet actiones agentium; ergo sic concurrat mediante lumine ad visionem; consequenterque lumen ad illam effectivè concurrat.

122. Probatur tertio, quia lumen gloriæ suapte naturã est habitus de se ordinatus ad actum Visionis Dei, ut patet ex supra dictis; sed de ratione habitus est effectivè concurrere ad actus, sive id fiat facilitando potentiam, sive dando ei posse simpliciter ad eorum productionem; ergo &c. Confirmatur primò, quia cæteri habitus supernaturales effectivè concurrunt ad actus vitales supernaturales in via elicitos, ut communiter cõcedunt Theologi; ergo etiam sic concurrat habitus luminis gloriæ ad productionem visionis in patria. Secundò, quia Visio Beata, cum sit supernaturalis conaturalius produetur, si habitus luminis gloriæ effectivè ad eam concurrat; sic enim habebit principium suæ effectivæ productionis supernaturalis; ergo sic ad eam concurrat.

123. Negativam sententiam tenent omnes, qui asserunt, intellectum habere se merè passivè ad Visionem Beatam; quos supra citavimus num. 10. cum enim affirmant Visionem Dei ob suam excellentiam à solo Deo produci posse, consequenter excludunt ab illius effectivæ productione lumen gloriæ, quod plures eorum, aut omninò negant, aut solum illud admittunt ad Visionem Dei recipendam, non autem producendam: quorum sententiæ, etiam admissa activitate intellectus, adhæret expressè *Major in 4. dist. 49. q. 4. in epilog. pro quibus:*

124. Objicies 1. Nihil cogit asserere lumen gloriæ concurrere effectivè ad Visionem Dei; siquidem definitio Clement. *Ad nostrum cit.* optimè salvatur, dummodò asseramus lumen gloriæ necessarium esse ad hoc, ut intellectus fiat proportionatus in ratione potentie ad tendendum in Deum vitaliter absque ulla efficientia; sicut illam explicavimus in sententia asserente, intellectum habere se merè passivè ad Visionem Dei; ergo &c. Respondeo negando antecedens; cogimur enim ad concedendam vim effectivam in lumine gloriæ: tum ob rationes assignatas: tum ob definitionem Clement. cit. quæ non ita rectè salvatur absque concursu effectivo luminis gloriæ. Patet, quia absque temeritate salvare non possumus hujusmodi definitionem denegando lumini gloriæ rationem habitus, ut supra diximus; sed denegando ei concursum effectivum, eidem etiam denegamus rationem habitus, de cujus ratione est effectivè concurrere ad actum; ergo sine temeritate salvare non possumus prædictam definitionem, denegando lumini concursum effectivum ad Visionem.

125. Instabis: Elevatio intellectus, quam prædicta definitio tribuit lumini, optimè intelligitur absque illius concursu effectivo; siquidem si intellectus habeat

habeat se merè passivè, adhuc nihilominus per lumen elevabitur ad visionem; & tamen in eo eventum lumen nihil producet, sicut neque intellectus; ergo &c. Respondeo negando antecedens: licet enim elevatio ad videndum Deum salvari possit, abstrahendo à definitione Clement. cit. & supponendo, quod intellectus habeat se merè passivè; non ita tamen post prædictam definitionem; siquidem cum hæc introducat lumen tanquam habitam, prout supra diximus, consequenter explicat elevationem intellectus per concursum conaturalè talis habitus; habitus autem concurrat ad actum effectivè.

126. Objicies 2. De ratione actus vitalis, quæ talis est, est produci à principio essentialiter vitali, & in eodem immediatè recipi; sed lumen gloriæ, neque est principium vitale, neque immediatè recipit in se Visionem Beatam, ut supra diximus; ergo non est principium illius productivum. Respondeo distinguendo majorem: est produci à principio adæquatè vitali, & in eodem adæquatè recipi, nego majorem: à principio saltem inadæquatè vitali, & in eodem recipi; concedo majorem: ut autem visio sit actus vitalis factus est, quod ab intellectu ut à principio essentialiter vitali, & in eodem recipiatur immediatè. Patet in actibus vitalibus naturalibus, qui tales sunt; & tamen non recipiuntur, neque in habitibus naturalibus, neque in speciebus impressis ad eos effectivè concurrentibus, sed in solis potentiis.

127. Objicies 3. Si lumen gloriæ effectivè concurreret ad Visionem Beatam, aliquid ei ut causæ responderet in ipsa visione, seu effectu producto; sed nihil omnino ei correspondet; siquidem ratio adæquata visionis respondet potentiæ; ratio autem talis visionis respondet speciei intelligibili, seu Essentiæ divinæ loco illius concurrenti; ergo &c. Respondeo negando minorem; lumen enim gloriæ simul & potentiæ respondet ratio visionis supernaturalis, & beatificæ quoad ea quæ postulat ex parte potentiæ, licet nulla peculiaris ratio competat, & correspondeat lumen absque potentia. Nisi velis dicere non improbabiler, ei correspondere rationem, seu prædicatum supernaturalitatis.

128. Difficultas 2. Utrùm lumen gloriæ in intellectu Beati sit ei totalis, & adæquata ratio influendi in Visionem Beatam? Negativè. Ita Ita D. Thom. 1. p. q. 12. art. 5. corpor. & ad 1. & in 3. dist. 14. q. unica, art. 1. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. §. Quidquid autem, & art. 6. d. 2. §. Ex his duabus. P. Vasq. 1. p. d. 43. cap. 4. num. 11. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 10. num. 14. & tom. 3. de grat. lib. 6. cap. 5. P. Herice tract. 4. d. 45. cap. 3. n. 53. P. Valent. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 5. n. 37. P. Gil. tr. 5. cap. 11. n. 4. & 5. P. Albertin. q. 1. Theolog. ex prim. princip. dub. 3. nu. 19. P. Præposit. 1. p. quæst. 12. art. 5. dub. 1. num. 32. P. Arrub. 1. part. d. 19. cap. 5. num. 23. & alii.

129. Probatur primò, quia virtus influendi in visionem Dei essentialiter involvit posse producere rationem vitalitatis, quæ datur in ipso actu videndi Deum; sed hujusmodi potestas non reperitur in lumine gloriæ; siquidem hoc non est principium vitale, sed sola potentia; ergo lumen gloriæ non est tota ratio intellectui influendi in Visionem Beatam.

130. Probatur secundò, quia Concilia, ut Trid. Sess. 6. can. 5. & can. 40. & Sancti Patres, ut D. Aug. lib. 2. de Peccator. merit. cap. 5. & in Psal. 78. ad illa verba: *Adjuvanos Deus salutaris noster*, læpè asserunt

adjuvari nos gratià ad actus supernaturalis meritorios vitæ æternæ, sive ad operandum sicut oportet ad salutem; ergo supponunt dari in nobis virtutem aliquam, saltem incompletam ad tales actus eliciendos, ut constat ex D. Aug. primo loco cit. ibi: *Adjuvator enim Deus noster dicitur, nec adjuvari potest, nisi qui aliquid sponte conatur*. Et secundo loco cit. ibi: *Qui enim adjuvatur, etiam per se ipsum aliquid agit*.

Probatur tertio, quia si tota vis influendi esset ab habitu supernaturali luminis gloriæ, hoc idem militaret in quocumque alio habitu per se infuso, cum non detur dispar ratio; sed hoc de habitibus per se infusis voluntati dici nequit; alioqui quando peccator ante primam justificationem elicit actus supernaturales, quibus disponitur ad primam gratiam sine habitibus per se infusis, non posset denominari eliciens tales actus; siquidem non haberet in se principium elicitivum illorum etiam incompletum; ac proinde solus Deus peculiariter auxilio ei in actu primo assistens prædictam denominationem subiret, quod non est dicendum; ergo neque illud, ex quo sequitur.

Probatur quarto, quia si tota vis influendi proveniret ex solo lumine gloriæ, sequeretur, quod si lumen gloriæ à Deo infunderetur oculo, voluntati, aut cuilibet alteri potentiæ disproportionatæ (quod fieri non repugnat, ut alibi diximus) illum redderet ex parte potentiæ proportionatam ad videndum Deum; siquidem cum lumen esset tota ratio videndi Deum, nullam aliam virtutem, aut proportionem requireret ex parte potentiæ ad illum effectum producendum; sed hoc non est dicendum; ergo neque illud ex quo sequitur.

Probatur quinto cum P. Arriaga d. 7. sect. 2. n. 13. quia si habitus charitatis v. g. (ex hoc enim bene procedit argumentum ad habitum luminis gloriæ, de quo est eadem ratio,) esset tota ratio agendi, & anima solum conservaret hunc habitum, sequeretur nullo modo esse liberam, dignam laude, aut vituperio propter bonum, aut malum opus; siquidem nec in potestate ejus esset frænare, aut impellere habitum, sed habitus ille charitatis totum quasi ex proprio libitu faceret; sicque non esset culpabilis, aut laudabilis; sed hoc non est admittendum; ergo neque illud ex quo sequitur.

Oppositum tenent Ledesm. de Divin. perfect. d. 8. art. 8. §. Dico 4. Sor. in 4. dist. 49. q. 3. art. 2. Cabrer. 9. p. q. 9. d. 2. d. 4. §. 4. & d. 9. §. 5. Navarret. tom. 1. controv. 37. §. 4. & 6. & controv. 41. Pefant. 1. p. q. 12. art. 6. d. 2. Notabil. 3. & conclus. 2. pro quibus: Argues 1. Ita se habent lumen gloriæ, & potentia per ordinem ad Visionem Beatam, sicut se habent potentia, & ejus virtus per ordinem ad objectum; sed virtus potentiæ est ei tota ratio tendendi in objectum; ergo etiam lumen erit ei tota ratio tendendi in visionem. Respondeo majorem ita esse distinguendam, ut dicamus, potentiam intellectivam, & lumen ita se habere, sicut qualibet potentia, & ejus virtus partialis supernaturalis, non autem totalis & supernaturalis, & naturalis, nam lumen gloriæ est ejus virtus influendi partialis supernaturalis, quæ in ipsa potentia supponit aliam partialem naturalem, quæ non est ab ipso lumine.

Argues 2. Si lumen gloriæ non esset intellectui tota ratio influendi in visionem, illud, & intellectus in ipsam visionem influerent tanquam duæ causæ partiales; siquidem ab utroque applicaretur partialis virtus; sed hoc dici non potest; siquidem causæ partiales ita immediatè concurrunt ad esse-

effectum, ut neutra alteri subordinetur, neque ab ea virtutem, aut perfectionem accipiat, & utraque denominetur ab eodem effectu, ut patet in duobus luminosis producentibus eandem lucem; & in duobus trahentibus idem pondus; intellectus autem subordinatur lumini, ab eo virtutem, & perfectionem accipit, & solus ille, non verò lumen, denominatur videns Deum; ergo non sunt causæ partiales visionis.

136. Respondeo cum P. Molin. cit. art. 5. d. 1. §. At dices. P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 31. sect. 6. & aliis, negando minorem, ad cuius probationem dicimus, conditiones illas ad rationem causæ partialis petitas solum requiri, quando causæ partiales fuerint ejusdem rationis, ut sunt in exemplis adductis; non autem diversæ rationis, ut sunt lumen gloriæ, & intellectus. Patet, quia species objecti, & intellectus sunt causæ partiales respectu cognitionis juxta Scot. in 1. dist. 3. q. 7. §. Ad questionem, quem sequuntur Scotistæ ibid. Cauer. hic q. 12. art. 2. ad 3. & alios; & tamen intellectus ab specie ut instrumento sui objecti accipit ultimum complementum in ratione principii adæquati cognitionis; eadem subordinatur ut primo moventi, & solus ipse, non verò species denominatur intelligens ab intellectu; sicque de aliis exemplis.

137. Argues 3. Si intellectus etiam esset causa influens in visionem Beatam, sequeretur, quod duo intellectus præditi æquali lumine, inæquales verò in virtute nativa, is melius Deum videret, qui perfectior esset in virtute sua; sed hoc videtur absurdum, ergo & illud, ex quo sequitur. Respondeo negando sequelam; omnes enim intellectus, etiam diversæ speciei, in ratione potentia obediæntialis, vel etiam naturalis incompletæ, & elevatæ æqualiter se habent. Hæc interim, de hoc enim argumento infra specialem questionem instituemus. Vide P. Arriaga proxime num. 22. ubi de illo latius.

138. Argues 4. Vitalitas visionis est etiam supernaturalis; ergo debet etiam fieri à lumine gloriæ; ergo solum illud concurrat, & non intellectus, qui nihil ibi producit. Confirmatur, quia visio non est composita ex vitalitate naturali, & ex supernaturalitate ut ex prædicatis in re diversis, sed tota est vitalis supernaturalis; ergo nihil est in ea, quod attingatur immediatè ab intellectu, ratione cuius ipse intellectus dici possit causa influens in illam.

139. Respondeo cum P. Arriaga cit. num. 21. & ad argumentum, & ad illius confirmationem, vitalitatem quidem esse realiter supernaturalem, & supernaturalitatem esse vitalem, ideoque illam realiter & à lumine, & ab intellectu procedere, ratione tamen nostra ibi esse compositionem, & unam formalitatem quasi ab uno, & alteram ab altero procedere quoad nos, utramque tamen ab utroque in re, in quo nulla est repugnantia. Ad dicitur, argumentum posse ita contra Thomistas retorqueri: Supernaturalitas est vitalis; ergo debet prodire ab intellectu; siquidem lumen non est principium vitale, ut ipsi fatentur; ergo lumen non influit; sicut ipsi contra inferebant, intellectum non influere, quia vitalitas erat supernaturalis, qualis non erat intellectus.

SECTIO VII.

Utrum intellectus concurrat ad Visionem Beatam ut causa principalis: an instrumentalis?

DIFFICULTAS I. Utrum intellectus Beati illustratus lumine gloriæ concurrat ad Visionem Beatam ut causa principalis: an ut instrumentalis? Prima sententia asserit, concurrere ut causam principalem. Ita Bannez 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. 2. & 3. Zumel. ibid. d. 2. & 1. 2. tom. 2. q. 109. art. 1. d. 1. Conclus. 2. & art. 4. ad 2. Ledesm. de divm. perfect. q. 8. art. 8. Conclus. 1. Ripa 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. cap. 1. proposit. 2. Navarret. controv. 39 §. 1. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 5. à n. 74. P. Vasq. 1. p. d. 176. Cabrer. 3. p. q. 8. art. 2. d. 11. §. 3. Conclus. 1. P. Anton. Perez. Certamin. 6. Scholast. cap. 4. & alii apud citatos, quorum fundamenta infra proponemus.

141. Secunda sententia mediè distinguit inter intellectum informatum lumine gloriæ, & intellectum concurrentem ad Visionem Beatam per auxilium Dei extrinsecè adjuvantis, & in primo sensu concedit intellectui rationem causæ principalis respectu Visionis Beatæ: in secundo autem sensu dicit esse purum instrumentum. Ita quidam, quos tacitis nominibus referunt Bannez proxime §. Tertia sententia. P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 31. sect. 6. in solutione quarti argumenti, & tom. 3. de grat. lib. 6. cap. 6. agendo de actibus supernaturalibus in communi. Quoad primam partem probanda erat fundamentis primæ sententiæ infra ponendis: quoad secundam verò probanda erit fundamentis tertiæ sententiæ, de qua jam dicimus.

142. Tertia sententia, quam sequimur, tenet, Deum esse causam principalem Visionis Beatæ; intellectum verò, seu creaturam Deum videntem, esse illius causam instrumentalem, idque sive intellectus operetur mediante lumine gloriæ in se recepto, sive per auxilium dumtaxat extrinsecum Dei. Ita P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 31. sect. 5. & lib. 2. de Attrib. cap. 10. n. 14. & tom. 3. de grat. cap. 6. à n. 6. & cap. 7. à n. 1. & lib. 3. de Auxil. cap. 15. n. 20. & in Met. d. 30. sect. 11. n. 46. P. Vasq. 1. p. d. 46. & 1. 2. d. 22. cap. 2. n. 10. & II. Medim. 1. 2. q. 3. art. 2. dub. 1. ad 7. Egid. Lusit. tom. 2. d. 26. q. 2. art. 3. §. Ad quod. Palat. in 4. dist. 49. d. 1. Paludan. in 4. dist. 49. q. 1. n. 42. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 7. & alii apud P. Gil. tom. 2. tr. 5. cap. 10. n. 3.

143. Probatur primò, quia illa solum potentia est causa principalis sui actus, quæ ad illum concurrat per virtutem adæquatam sibi connaturalem, & non aliundè communicatam, & emendicatam; sed intellectus creatus non ita concurrat ad visionem Dei; concurrat enim per virtutem principalem, nempe lumen gloriæ, sive auxilium, aliundè emendicatam, nempe à Deo, qui est causa principalis talis virtutis; ergo solus Deus, & non intellectus erit causa principalis respectu visionis productæ.

144. Confirmatur exèplis, quia aqua v.g. non concurrat ad calefaciendum principaliter, sed instrumentaliter, quia licet sit substantia, ad illam tamen actionem non concurrat per virtutem sibi propriam, sed alienam, & ab igne desumptam, qui est illius causa principalis. Similiter instrumenta artificis, non principaliter, sed instrumentaliter concurrunt ad actiones, quia præcipuam concurrendi virtutem partici-

participant extrinsecus ab artifice principaliter operante; ergo etiam intellectus erit solum causa instrumentalis Visionis Beatæ, quatenus eam producit per virtutem infusam à Deo principaliter operante.

145. Probatur secundò à posteriori, quia si homo, aut creatura aliqua concurreret aliquo modo ad Visionem Beatam ut causa principalis illius, posset etiam aliquo modo dici, se beatificare, glorificare, &c. sed hujusmodi actiones, sive denominationes in solum Deum cadunt, ut supra diximus; ergo &c.

146. Probatur tertio ex Sacra Pagina 1. Cor. 15. *Plus omnibus laboravi, non ego, sed gratia Dei mecum.* Et ad Rom. 8. *Qui Spiritu Dei aguntur, hi sunt Filii Dei:* in primo enim loco D. Paul. principalem efficientiam tribuit gratiæ; se autem agnoscit ut gratiæ instrumentum. In secundo autem loco, significat, justos ita opera salutis agere, ut non nisi per specialem elevationem Spiritus Sancti, & tanquam illius instrumenta se moveant, & operentur; ergo eodem modo se habebit intellectus noster ad visionem Dei elicendam, cum sit eadem ratio, ut ex supra dictis constat. Pro prima sententia.

147. Argues 1. Potentiæ naturales creatæ concurrunt ut causæ principales ad actus supernaturales virtutum per se infusarum, ut in Matetia de gratia probatur; ergo etiam intellectus creatus ut causa principalis concurreret ad actum supernaturalem Visionis Beatæ, cum sit eadem ratio. Respondeo negando antecedens: oppositum enim ut probabilius defenditur in Materia de gratia, ut patet ex P. Soar. loco cit.

148. Instabis: Instrumentalis efficientia non sufficit ut actus sint vitales, voluntarii, liberi, ac meritorii; siquidem actio ut sit vitalis debet esse à principio intrinseco ut tali, sicque influente per virtutem innatam, quæ sola est intrinseca: Ut sit voluntaria debet esse à principio intrinseco, quo operans se moveat; instrumentalis autem non sic est à principio intrinseco: Ut sit libera requirit intrinsecam potestatem agendi, & non agendi, quod repugnat instrumento: & ut sit meritoria requirit causalitatem moralem; ergo ut actus talis sit non sufficit sola efficientia instrumentalis; consequenterque voluntas non concurrat ad suos actus supernaturales ut instrumentum, sed ut causa principalis; idemque dicendum de intellectu, cum sit eadem ratio. Respondeo cum P. Soar. cit. cap. 7. n. 9. antecedens ad plurimum esse verum de instrumento puro, non autem de instrumento, quod licet tale sit, agit per virtutem sibi intrinsecam, & innatam, ut agit voluntas, quæ licet à Deo principaliter moveatur, ita tamen movetur, & producit suum actum, ut habeat virtutem, saltem inchoatam ad illum producendum, per illumque verè, & propriè vivat, & habeat potentiam intrinsecam ad agendum, & non agendum, quod satis est ad rationem vitalitatis, voluntarii, liberi, ac meritorii: aliter verò se res habet in instrumentis puris, & non vitalibus, in quibus tota ratio influendi est à principali agente, ut ex Philosophia satis constat.

149. Argues 2. Intellectus producit Visionem Beatam per virtutem sibi innatam, & naturalem, ut ex proximè dictis de voluntate constat, & ex inferius dicendis de ipso intellectu constabit; ergo non illam producit ut instrumentum; siquidem de ratione instrumenti est concurrere per virtutem alienam, & emendicatum ab agente principali. Respondeo negando consequentiam, ad cuius probationem dicimus esse veram de instrumento puro,

non autem vitali, qualis est intellectus, aut quævis alia potentia ad suos actus supernaturales, quæ licet habeat ad illos virtutem connaturalem, non desinit habere rationem instrumenti, quatenus præcipuam virtutem influendi accipit à Deo causâ principali, mediante lumine, sive auxilio supernaturali.

Argues 3. Effectus numquam est proportionatus instrumento, sed agenti principali, ut facta inductione constat; atqui Visio Beata est proportionata intellectui creato; siquidem cum sit vitalis, illum necessariò vivificat, quod non efficeret, si ei proportionata non foret; ideo enim non vivificat voluntatem, aut potentiam sensitivam, quia cum illis proportionem non habet; ergo intellectus est illius causa principalis, non verò instrumentalis. Respondeo majorem esse veram de instrumento puro, & non vitali; non autem de vitali, qualis est intellectus respectu visionis, quam vitaliter producit, ideoque ei proportionata est, & per illam vivit.

Argues 4. Visio beata est connaturalis conjuncto ex intellectu & lumine gloriæ, ut infra dicemus; & quia cognitiones sunt connaturales suis potentiis in suo genere completis, & adæquatis, sive tales constituantur per principia naturalia, sive per supernaturalia; sed ab intellectu, saltem de lege ordinariâ, non producit, nisi ut informatum est tali lumine; ergo producit ab intellectu, ut à principio connaturali; consequenterque principali, & non instrumentali.

Respondeo negando consequentiam: neque enim sequitur, producitur visio ab intellectu, & lumine ut à principio connaturali; ergo ut à principali; siquidem productio ignis v.g. aggregatio, nutritio, & similes actiones naturales vitales, & non vitales, connaturaliter fiunt à calore, à semine, cæterisque dispositionibus, non ita tamen principaliter; plura enim instrumenta agentium sunt eis connaturalia, & effectibus causarum principalium, quin eos principaliter causent; sic igitur erit intellectus perfusus lumine gloriæ respectu Visionis beatæ.

Argues 5. & efficacius: Si intellectus creatus non esset causa principalis Visionis beatæ, solus Deus denominaretur videns se ipsum per intellectum, quo ut instrumento utitur ad producendam visionem beatam; siquidem causa principalis magis propriè denominatur à sua actione; sed hoc est apertè falsum; siquidem solus Beatus denominatur videns Deum; ergo intellectus, non ut instrumentum, sed ut causa principalis concurrat ad Visionem beatam.

Respondeo negando majorem, ad cuius probationem dicimus, solum esse veram, quando actio de se non involvit habitudinem, aut rationem aliquam, quæ soli instrumento, non autem causæ principali competat, ut accidit in presenti; nam videre Deum Visione beata, cum sit actus vitalis, de se involvit receptionem in principio vitali, illud vivificando; hæc autem denominatio Deo non competit, ideoque talis actio illum non denominat, licet sit illius causa principalis, sed solum denominat instrumentum, qualis est creatura. Patet, quia Deus de facto est causa principalis in singulis productionibus creaturarum; & tamen à pluribus non denominatur; neque enim dicitur videre, generare, &c. sed hæc solis competunt creaturis. Et est contra, creatura non dicitur se beatificare, glorificare, præmiare, &c. quia hujusmodi denominationes soli Deo competunt ob specialem habitu-

habitudinem, quam habent ad solum Deum, pro-
ut supra diximus.

155. Argues 6. Si intellectus solum esset instrumen-
tum respectu visionis Beatæ, sequeretur, non ali-
ter esse illius causam, quam Sacramenta sunt causa
gratiæ; siquidem hæc etiã instrumentaliter gratiam
efficiunt; sed hoc est falsum; alioqui sicut sacra-
menta tanquam quid inanime gratiam efficiunt, ita
& intellectus visionem efficeret; ergo &c. Respon-
deo cum P. Soar. lib. 6. de grat. cap. 7. num. 16. ne-
gando sequelam; licet enim convenient in com-
muni ratione instrumenti agentis divini per po-
tentiam obedientialem; in modo autem plurimum
diff. runt; siquidem Sacramentum concurrat ut in-
strumentum inanime, & influens actione transeun-
te, quod ita movetur, ut ipsum non se moveat, ne-
que habeat potestatem, aut influxum in suam ac-
tionem: at verò intellectus ita assumitur, ut sit
verum principium vitale, & vitali modo opere-
tur, licet elevetur ad operandum supra ordinem
naturalem, in quo solum convenit cum Sacra-
mentis.

156. Difficultas 2. Utrum Visio Beata, saltem quo-
ad productionem connaturalis sit conjuncto ex
intellectu, & lumine gloriæ, sive intellectui per-
fuso lumine gloriæ? Affirmativè. Ita Capreol. Son-
cin. Caiet. 1. p. q. 12. art. 5. ad 2. Ferrar. 3. contr.
gent. cap. 14. Bannez. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 2. ad 3.
Zumel. q. 1. ad 2. & d. 2. ad ult. P. Soar. lib. 2. de At-
trib. cap. 17. n. 4. P. Vasq. 1. p. d. 44. cap. 2. P. Mo-
lin. 1. p. q. 12. art. 5. ad 3. Scoti. P. Sal. 1. 2. tract. 2.
d. 5. sect. 3. n. 6. Trigosi. 1. p. q. 7. art. 1. dub. 5. P. Ea-
sol. 1. p. q. 12. a. 5. dub. 11. & alii. Probatur, quia ut
aliquis effectus sit connaturalis alicui principio,
fatis est, quod in eo ut principio detur adæquata
virtus, & proportionata respectu talis effectus; sed
hæc reperitur in conjuncto ex intellectu, & lumi-
ne gloriæ respectu Visionis Beatæ, ut patet ex su-
pra dictis; ergo &c.

157. Confirmatur, quia licet Visio Beata non sit ef-
fectus adæquatus respectu solius luminis gloriæ,
neque proportionatus respectu solius intellectus,
respectu tamen utriusque simul est effectus, & adæ-
quatus, & proportionatus; ergo & connaturalis;
sic enim calefactio licet non sit effectus naturalis,
imò præternaturalis, seu potius contra naturam
respectu aquæ, est tamen naturalis respectu aquæ
calidæ.

158. Dices 1. cum Medin. 1. 2. q. 5. a. 5. ad 6. Sor. in 4. dist.
49. q. 2. a. 4. Pefanr. art. 5. hic, P. Gil. tom. 2. tract. 5.
cap. 10. num. 8. & aliis. Effectus alicui principio
connaturalis supponit in eo virtutem connatura-
lem completam ad illius productionem; sed hæc
non reperitur in tali principio Visionis Beatæ; ne-
que enim reperitur in solo intellectu, neque in so-
lo lumine, ut patet ex supra dictis; neque etiam in
utroque simul, alioqui jam visio non esset actus
supernaturalis simpliciter, etiam quoad productio-
nem, utpotè connaturalis, & debita; ergo &c.
Respondeo negando minorem, ad cujus proba-
tionem dicimus, licet vis adæquata, & propor-
tionata non reperitur in solo lumine, aut in solo
intellectu, satis esse, quod reperitur, ut reperi-
tur in utroque simul, de quo exciatur difficultas,
& non de singulis seorsim; neque ex hoc sequitur,
visionem non esse supernaturalem simpliciter; si-
quidem talis dicitur facta comparatione cum
solo intellectu, non autem cum toto illo con-
flato.

159. Dices 2. Intellectus, & lumen habent ratio-
nem instrumenti respectu Visionis Beatæ, non

autem causæ principalis, qualis est solus Deus;
sed effectus nequit esse connaturalis instrumento;
alioqui jam hoc non esset tale, sed causa principa-
lis; siquidem cum proportio sequatur connatura-
litatem, jam esset proportionatum; consequen-
terque causa principalis potius, quam instrumen-
tum; ergo &c.

160. Respondeo negando minorem, & ejus proba-
tionem, etiam dato, quod intellectus cum lumi-
ne esset purum instrumentum; siquidem ad ratio-
nem causæ principalis non satis est qualibet
proportio quoad entitatem, sed necessaria est pro-
portio quoad virtutem productivam propriam. Pa-
tet, quia calor, cæteræque dispositiones, & potentie
naturales habet proportionem cum suis effectibus
naturalibus substantialibus; & tamen dici nequeunt
eorum causæ principales, quia talis proportio so-
lum est quoad entitates naturales, non verò quoad
virtutem productivam, utpotè quos producunt, non
virtute propria, sed agentium principalium, in quo
est ratio instrumenti quæ talis; ergo similiter de
intellectu, & lumine respectu Visionis Beatæ. Un-
dè effectus potest esse connaturalis tum instru-
mento, tum causæ principali, diverso tamen mo-
do, nempe instrumento quoad virtutem participa-
tam, & causæ principali quoad virtutem propriam.

161. Dices 3. Lumen gloriæ est intellectui omninò
supernaturale; ergo etiam visio quæ à lumine eli-
citur; siquidem quando alicui supernaturalis, & in-
debitus est actus primus, quale est lumen, etiam
ei supernaturalis, & indebitus esse debet actus se-
cundus, qualis est visio. Respondeo negando con-
sequentiam; disparitas est, quia ante lumen nihil
est in intellectu, quod cõnaturaliter exigat concur-
sum illius ad productionem visionis, quod tamen
aliter est posito lumine, ratione cujus, & simul
cum illo manet jam principium connaturale, non
principale, sed instrumentale respectu visionis, ut
patet ex dictis.

162. Difficultas 3. Utrum lumen gloriæ possit esse
connaturale alicui substantiæ reali? Dico 1. Nulla
substantia realis est possibilis, cui sit connaturale
lumen gloriæ. Ita P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap.
9. P. Vasq. 1. p. d. 45. cap. 1. P. Sal. 1. 2. d. 3. tract.
2. sect. 2. à n. 10. P. Herice tract. 4. d. 48. cap. 4.
& alii, quos supra citavimus d. 1. n. 143. & citat,
non tamen sequitur P. Ripal. lib. 1. de Ent. super-
nat. d. 23. sect. 1. num. 1. Probatur, quia si lumen
gloriæ foret connaturale alicui substantiæ reali
creatæ, hæc videret Deum naturaliter; sed im-
possibilis est substantia realis creatæ, cui connat-
uralis sit visio intuitiva Dei, ut supra diximus loco
proximè citato; ergo &c.

163. Dico 2. Admissa etiam substantiæ reali creatæ,
quæ Deum naturaliter videret, adhuc ei connat-
urale non foret lumen gloriæ, neque alius habi-
tus, aut actus supernaturalis ex iis, qui de facto
dantur. Ita P. Herice tract. 4. d. 48. cap. 1. num. 2.
licet subdubitet P. Ripal. cit. n. 30. Probatur, quia
lumen gloriæ, & reliqui habitus supernaturales,
qui de facto dantur, dicunt essentialem ordinem
ad substantiam naturalem, quam elevant ad or-
dinem superiorem, & supernaturalem; sed sub-
stantia, quæ Deum naturaliter videret, elevari
non posset, neque respectum illum terminare,
cum jam esset in ordine supernaturali, in quo ele-
vatione non indigeret ad videndum Deum; ergo
ei non essent connaturales tales habitus.

164. Dico 3. Impossibilis est substantia, cui connat-
uralis sit cognitio intuitiva alicujus entis supernat-
uralis creati. Ita communiter omnes, qui negant
sub

substantiam supernaturalem realem, & expressè P. Recupir. 1. p. lib. 6. q. 5. licet oppositum tanquam probabile teneat P. Ripal. cit. Probatur, quia talis substantia posset etiam Deum naturaliter videre; siquidem eadem de Deo est ratio, atque de reliquis entibus supernaturalibus, cum sint etiam ordinis divini; sed impossibilis est substantia, quæ Deum possit naturaliter videre, ut diximus; ergo &c. Hinc colliges, etiam dari non posse lumen gloriæ connaturale alicui substantiæ, per quod connaturaliter videat ens supernaturale creatum.

SECTIO VIII.

Utrum intellectus creatus concurrat ad Visionem Beatam per virtutem sibi innatam naturalem: an merè obedientialem?

165. **S**UPPONO ut certum cum P. Soar. & aliis Doctoribus infra citandis intellectum creatum Visionem Dei attingere per virtutem sibi innatam; siquidem cum lumen gloriæ non sit illi tota ratio tendendi in objectum beatificum, ut supra diximus n. 128. debemus necessariò fateri, dari in eodem intellectu virtutem aliquam innatam, per quam Visionem ipsam beatificam producat. Solum igitur quæstio est, (de qua inter Recentiores non parva est controversia:) Utrum hæc nostri intellectus, virtus innata dicenda sit merè obedientialis: an verò naturalis, saltem inchoata, & incompleta? Pro quo:

166. Resolutio sit: Virtus innata intellectus creati ad videndum Deum non est merè obedientialis, sed connaturalis, saltem inchoata, & incompleta. Ita D. Thom. in 4. dist. 49. q. 1. a. 2. quæstione. 2. ad. 2. & lib. 3. contr. gent. cap. 53. in 4. ration. & 1. part. q. 12. a. 5. & alibi. Richard. in 4. dist. 49. a. 2. ad 3. Major q. 10. ad 7. Cajet. 3. p. q. 10. a. 4. ad 2. P. Valent. tom. 1. q. 12. pun. 4. S. ult. & tom. 2. d. 1. q. 5. pun. 3. S. Que doctrina. P. Molin. 1. p. q. 12. a. 6. d. 2. Bannez. 4. 5. dub. 2. ad 1. Pesant. d. 1. ad 1. Ledesma de divin. perfect. d. 8. a. 7. conclus. 2. Agid. Luste. tom. 2. lib. 10. q. 3. a. 4. S. 2. P. Vasq. 1. p. d. 43. à num. 11. P. Albertin. tom. 1. princip. 1. corol. 2. n. 11. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 4. n. 5. & alii apud illos.

167. Probatur primò, quia Deus clarè visus continetur intra objectum adæquatum, & specificativum intellectus creati, ut supra diximus d. 1. à n. 5. ergo intellectus creatus habet potentiam connaturalem, & non merè obedientialem ad illum clarè videndum. Probatur consequentia: Primò, quia omnis potentia essentialiter ordinatur, & respicit objectum à quo specificatur; specificatio autè, seu proportio essentialis, est naturalis, non solum ad objectum, qualis est Deus, sed etiam ad actum, quo mediante tedit in objectum, qualis est Visio beata. Secundò, quia potentia intellectiva creata habet proportionem objectivam cum Deo clarè viso; proportio autem objectiva essentialis est, & naturalis, & non merè obedientialis; ergo &c.

168. Probatur secundò, quia intellectus creatus ita respicit Visionem beatam, ut per illam activè, verè, & propriè vivat; sed non posset per illam sic vivere, nisi haberet cum illa proportionem naturalem, ut per se patet; ergo &c. Confirmatur, quia lapis,

lignum, potentia sensitiva, etiam creabilis, aut volitiva idèò elevari nequeunt ad producendam vitaliter Visionem Dei, quia per illam vivere non possunt, quæ est ratio à priori talis impotentia; sed idèò non possunt per illam vivere, quia cum illa non habent proportionem connaturalem, licet habeant obedientialem, quæ tamen satis non est ad vivificandam potentiam, ut patet; ergo cum intellectus creatus per Visionem beatam vivificetur, cum illa habet potentiam sive proportionem connaturalem, & non solum merè obedientialem; alioqui à lapide & ligno non distingueretur in illius productione.

169. Probatur tertio, quia effectus merè obedientialiter producti non habent essentialem dependentiam à suo principio, si solum accipiuntur secundum rationem dependentiam obedientialis præcisè, ut patet in gratiâ, & quovis alio effectu supernaturali non vitali, nullus enim sic essentialiter dependet ab instrumento, quo mediante à Deo produci- tur; sed Visio beata essentialiter pendet ab intellectu creato quoad productionem vitalem, de qua solum est sermo; ergo ad illam supponitur in intellectu virtus aliqua naturalis, & non solum merè obedientialis.

170. Confirmatur primò, quia potentia obedientialis ex se non est magis determinata ad unum, quam ad omnes alios effectus, ut videre est apud P. Soar. locis infra citandis; siquidem cum illa fundetur in sola subordinatione creaturæ ad Omnipotentiam divinam, de se non respicit hunc potius quam alios effectus; sed potentia innata intellectus creati magis respicit Visionem beatam, quam ceteros effectus; nemo enim negare poterit intellectum creatum magis inclinari ad Deum clarè videndum, quam ad producendam instrumentaliter gratiam; ergo ad videndum Deum habet virtutem, non merè obedientialem, sed naturalem, saltem inchoatam, & incompletam.

171. Confirmatur secundò, quia ex eodem P. Soar. potentia obedientialis non convenit rei, cujus est potentia, essentialiter, sed tantum concomitanter; sed potentia intellectus creati ad producendam Visionem beatam ei convenit essentialiter; siquidè progreditur ex principis potentia vitalis intellectivæ quæ talis; ergo &c.

172. Confirmatur tertio, quia accidens naturale (idem est de phantasmate expresso materiali respectu speciei intelligibilis spiritualis,) licet de se sit improporionatum ad producendam substantiam virtute propriâ, habet tamen capacitatem naturalem, ut illam producat tanquam instrumentum elevatum ab alia substantia, quæ sit causa principalis; ergo etiam intellectus creatus, licet de se sit improporionatus ad producendam Visionem beatam virtute propriâ, habebit tamen virtutem, seu capacitatem naturalem ad illam producendam, saltem ut instrumentum elevatum à Deo causâ principali.

173. Oppositum tenent Cabrer. tom. 1. in 3. part. q. 9. a. 2. d. 4. §. 2. conclus. 2. n. 58. Navarret. tom. 1. contr. 37. §. 4. conclus. 8. P. Soar. in Met. d. 30. sect. 1. n. 46. & tom. 1. in 3. p. d. 22. sect. 1. §. Dicit fortasse, & latius d. 31. sect. 6. & lib. 3. de Auxil. cap. 15. n. 20. & tom. 3. de grat. lib. 6. cap. 6. n. 10. & 1. 2. q. 5. art. 2. quem postea sequuti sunt aliqui Recentiores, qui omnes asserunt, virtutem innatam intellectus creati ad videndum Deum esse merè obedientialem, & nullatenus naturalem, si naturale aliquid addat supra id, quod est esse innatum, & non aliundè emendicatum.

174. Fundantur 1. Potentiæ naturali activæ respondet natura.

naturalis passiva, teste Philosopho *lib. 9. Met.* sed in intellectu creato non datur potentia naturalis passiva ad recipiendam Visionem Beatam; siquidem illam recipit per potentiam, seu capacitatem obedientialem; ergo per hanc, non autem per naturalem illam producit. Respondeo negando data majori, negando minorem, nam in intellectu creato, prout supra diximus *d. 1. n. 120.* datur potentia naturalis passiva ad recipiendam Visionem Beatam, quæ potentia sive sit incompleta, sive completa, quod fortè probabilius est, satis probat, dari de facto in intellectu creato potentiam activam naturalem, saltem incompletam, contra id, quod argumentum intendebat.

175. Fundantur 2. Nulla potentia, etiam de potentia Dei absoluta, excedit spheram suæ capacitatis; alioqui mutaretur ejus essentia, quod est impossibile; sed res supernaturalis, qualis est Visio Beata, est extra spheram intellectus creati; alioqui naturale, & supernaturale ut sic essent sibi adæquata, & proportionata, quod non est dicendum; ergo &c. Respondeo negando minorem; cum enim Deus clarè visus continetur intra objectum adæquatum, & specificativum intellectus creati, licet objectum supernaturale sit, nunquam verum est dicere, quod Visio Beata sit extra illius objectum; siquidem idem est esse aliquid intra objectum specificativum alicujus potentia, atque contineri intra spheram virtutis talis potentia, saltem supernaturaliter elevata, & sic continetur Visio Beata intra spheram intellectus creati. Neque ex hoc sequitur, naturale, & supernaturale esse sibi invicem proportionata proportionem naturali, nisi solum inchoatâ, & incompletâ, quod intendimus.

176. Fundantur 3. Si intellectus creatus per virtutem sibi naturalem concurreret ad Visionem Beatam, sequeretur, hanc esse mixtam ex naturali, & supernaturali; siquidem effectus debet proportionari suo principio; hoc autem esset naturale ex parte intellectus, & supernaturale ex parte luminis; atqui sequela non est admittenda; ergo neque illud, ex quo sequitur. Respondeo negando sequelam; quando enim principium alicujus actus est simpliciter supernaturale, talis est etiam actus ab illo productus; cum autem principium Visionis Beata, quale est lumen, vel auxilium simul cum intellectu, sit simpliciter supernaturale; siquidem de illo conjuncto verum est dicere, quod simpliciter non continetur intra virtutem causarum naturalium, quod satis est, ut rectè dici queat simpliciter supernaturale, etiam simpliciter supernaturalis dicitur Visio Beata. Patet, quia quando concurrunt duæ præmissæ, quarum altera sit supernaturalis, conclusio dicitur supernaturalis simpliciter, quia procedit, tum à præmissa supernaturali, tum à lumine, vel auxilio in intellectu existente, quæ faciunt principium simpliciter supernaturale, ut potè quod intra virtutem causarum naturalium non continetur; ergo similiter de Visione Beata.

177. Fundantur 4. Si intellectus virtute suâ naturali attingeret Visionem Beatam, sequeretur, esse illius causam principalem; siquidem quando virtus productiva est naturalis respectu effectus, simul etiam est propria causæ, & proportionata, in quo consistit ratio causæ principalis; sed hoc est contra superius dicta; ergo &c. Respondeo negando sequelam, ad cujus probationem dicimus, ad rationem causæ principalis in aliquo genere requiri virtutem naturalem adæquatam, & completam in tali genere: at verò virtus intellectus,

licet sit aliquo modo naturalis, est in ratione potentia incompleta, ut supra diximus, ideoque nequit esse causa principalis.

Fundantur 5. In nostro intellectu non datur potentia naturalis ad producendam gratiam, & ceteros habitus supernaturales; ergo neque ad producendam Visionem Beatam, cum sit perfectior, & illorum finis. Respondeo negando antecedens; ad ceteros enim actus supernaturales vitales datur in potentiis vitalibus virtus naturalis inchoata, & incompleta ob easdem rationes, quibus id probavimus de intellectu.

Fundantur 6. Implicat contradictionem dari in eadem potentia respectu ejusdem effectus virtutem, sive potentiam, quæ simul sit naturalis, & obedientialis; sed potentia, quam habet intellectus ad videndum Deum, est obedientialis; siquidem non potest ferri in Deum, nisi prout subordinatur Omnipotentia Divina supernaturaliter concurrenti per lumen gloriæ, sive per auxilium; ergo impossibile est quod sit naturalis. Respondeo distinguendo majorem: quæ simul sit naturalis, & obedientialis simpliciter; cōcedo majorem: quæ sit obedientialis simpliciter, & naturalis secundum quid; nego majorem: talis autem est potentia intellectus ad videndum Deum; est enim naturalis secundum quid, quia inchoata, & incompleta: obedientialis verò simpliciter, quia posse simpliciter ferri ad videndum Deum, participat absolutè, & obedientialiter per subordinationem ad Omnipotentiam divinam.

Fundantur 7. Si intellectus virtute sua naturali concurreret ad Visionem Beatam, sequeretur, qui acutiorem mentis aciem haberet cum æquali lumine gloriæ, sive auxilio, Deum clarior, & perfectius intueri; sed hoc non est admittendum, ut ex infra dicendis constabit; ergo &c. Respondeo negando sequelam; nam cum intellectus principalem virtutem influendi in visionem intuitivam Dei accipiat à lumine, vel auxilio, & absque illo sit insufficientis in ratione potentia ad illam eliciendam, intensio, seu claritas ipsius visionis regulari debet, non per illius virtutem, sed per virtutem, & intensiorem luminis gloriæ, sive auxilii, quæ dant simpliciter posse illam producere.

Fundantur 8. Si intellectus haberet hujusmodi potentiam naturalem ad Visionem Beatam eliciendam, sequeretur, ipsum esse propriis viribus naturalibus propensum ad videndum Deum, posseque ipsum Deum ut sic intueri; sed hoc videtur sapere Pelagianismum; etiam si potentia illa sit inchoata, & incompleta, ut rectè notat *P. Fons. lib. 9. Met. cap. 1. q. 4. sect. 3. §. Præterea*; ergo &c. Respondeo concedendo sequelam, si sermo sit de propensione, & potentia inchoatâ & incompletâ ad videndum Deum. Neque hoc Pelagianismum sapit ullo modo, ut inter alios admittunt *P. Soar. tom. 1. in 3. part. sect. 6. cit. & P. Vâsq. 1. p. d. 176. cap. 5. n. 29.* Quemadmodum Pelagianismum non sonat admittere appetitum naturalem ad Beatitudinem supernaturalem, quem tamen in materia de Beatitudine admittunt plures Theologi.

Et hujus ratio est, quia nos admittimus potentiam naturalem ad videndum Deum ita imperfectam, ut nullatenus ad actum reduci queat per agens naturale ut sic, sed per supernaturale simpliciter, qui est Deus, quod longè abest à sententia Pelagii. Undè in nostra sententia verum est dicere, posse intellectum creatum videre Deum per suam virtutem naturalem, non simpliciter, & absolutè, sed per virtutem innatam naturalem elevatam: sicut dicimus, phantasma corporeum producere

producere speciem, aut cognitionem spiritualem per virtutem innatam naturalem: & accidens corporeum vitale, aut non vitale attingere productionem substantiæ per virtutem etiam innatam naturalem, sed elevatam.

183. Fundantur 6. & efficacius: Si in intellectu daretur hujusmodi facultas, sive potentia naturalis incompleta ad videndum Deum, pertineret ad ipsum Deum, ut Authorem naturæ illam complere ad effectum producendum, conferendo intellectui lumen, aut complementum aliud similiter connaturale, ut effectum produceret: sicut ad Providentiam Dei, ut est Author naturæ, spectat infundere animam rationalem in materia disposita supplendo naturalem defectum agentis naturalis, à quo disposita est: & similiter ad eundem spectaret, ut Authorem naturæ præparare comprincipium naturale ex parte objecti ad videndum Deum, dato, quod ex parte intellectus creati daretur facultas naturalis completa in ratione potentiæ ad illum effectum, ut supra diximus; sed complementum illud à Deo, ut Authore naturæ conferri non potest, ut est manifestum; ergo &c.

184. Respondeo negando majorem: nam ad Deum ut Authorem naturæ solum spectat complere causam, aut comprincipium, quando hoc in sua ratione ita perfectum est, ut in suo saltem genere dici possit causa naturalis, saltem partialis simpliciter: at verò intellectus creatus respectu Visionis Beatæ non est in ratione potentiæ causa, etiam partialis perfecta simpliciter; siquidem in ratione illa habet quidem potentiam naturalem, sed inchoatam, & incompletam; sicque dicitur causa naturalis secundum quid Visionis Beatæ, utpotè qui potius est instrumentum quoddam, ut supra diximus: Cum autem agens naturale disponens materiam sit causa adæquata, & completa, non solum producendo dispositiones in materia, sed etiam effectivè attingendo unionem, prout diximus in Physica, idè ad Deum ut Authorem naturæ spectat animam rationalem infundere in materiam sic dispositam. Hæc doctrinæ, & novitatis gratiâ diximus, ne eadem repetere cogemur; oppositam enim sententiam jam alibi defendimus in Logica tract. 6. d. 4. à n. 146. quæ ibi videri potest, & hæc apponenda, seu potius transcribenda erat. Plura alia fundamenta à P. Soar. cit. aliisque Recentioribus adduci solent contra præcedentem sententiam, quæ tamen cum nihilo plus habeant difficultatis, & efficacitæ, & facilè ex hæcenus dictis solvi possunt, idè omittenda censuimus.

SECTIO IX.

Virum intellectus creatus elevari possit ad Deum videndum absque lumine gloriæ?

185. **H**æc præfens quæstio, quæ hæc specialiter excitari solet de intellectu creato in ordine ad Visionem Beatam, in terminis magis communibus etiam alibi excitatur, eamque excitavimus in Phys. tract. 2. d. 6. n. 113. ubi inquisivimus: An potentia obedientialis se sola absque auxilio Dei intrinsecò, & cum solo extrinsecò possit efficere actus supernaturales? Et affirmativè resolvimus. De hoc etiam Dei concursu in ordine ad Notitiam, sive cognitionem supernaturalem, tam immediato, quam mediante

aliquo auxilio, sive intrinsecò, sive extrinsecò multa jam diximus in Logica tract. 6. d. 4. à num. 154. ex quibus locis satis constare poterat, quid in præfenti à nobis dicendum erat. Nè tamen quæstionem in hac Materia adè præcipuam omittamus, illamque aliundè emendicare cogatur Lector, quid in illa à nobis hæc, & ex alibi jam dictis tenendum sit jam dicimus: Igitur:

186. Conclusio sit: Intellectus creatus potest divinitus elevari ad videndum Deum clarè absque lumine gloriæ habituali, aut qualitate aliqua supernaturali intrinsecè inherente, & per solum concursum Dei extrinsecè adjuvantis. Est, non solum probabilior, sed mihi omninò certa. Ita Scor. in 3. dist. 13. q. 4. §. Ad quartam, & dist. 14. q. 2. §. In prima. Palat. in 4. dist. 49. d. 1. art. 2. Durand. ibid. proposit. 7. Bacon. q. 1. Prolog. art. 3. §. Sequitur ergo. Aureol. Zabarel. Gabr. Argentin. in 4. dist. 49. q. 2. art. 1. Conclus. 1. Bassol. in 3. dist. 14. quæst. 1. art. 1. §. Neutræ. Victoria 1. p. q. 12. art. 4. Zuzmel. ibid. d. 2. Conclus. 3. D. Antonin. 3. p. tit. 30. cap. 4. §. 1. Major. in 4. dist. 49. q. 4. §. Contra istam. Aragon. 2. 2. q. 23. art. 2. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. §. Contraria tamen. P. Valent. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 3. §. Nec tamen. P. Vasq. 1. p. d. 46. cap. 2. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 16. num. 5. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 4. à n. 66. P. Albertin. q. 1. Theolog. corol. 1. P. Gil. tom. 2. tract. 5. cap. 5. à n. 14. P. Arrub. d. 20. cap. 3. n. 9. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 12. P. Arriaga tom. 1. in 1. p. q. 7. sect. 5. n. 11. P. Herice tract. 4. d. 47. cap. 2. n. 8. P. Preposit. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 2. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 3. num. 12. P. Amicus tom. 1. d. 9. n. 246. P. Compton. tom. 1. d. 14. sect. 3. n. 3. P. Alarcon. tract. 1. d. 3. sect. 4. P. Morat. 1. p. q. 12. d. 12. P. Granad. hic d. 6. sect. 4. n. 19. estque nostrorum Scriptorum communi calculo confirmata sententia, ut ait P. Herice cit. & magis consentanea menti D. Thom. ut bene ostendit P. Arrub. cit. qui ex Durand. cit. addit hoc docuisse D. Thom. in 4. dist. 49. ut statim videbimus.

187. Probatum primò ex D. Thom. quæst. 10. de verit. art. 11. ubi loquens de Omnipotentia Divina, concedit, quod Deus sicut Petrum fecit super aquas ambulare sine hoc, quod ei dorem agilitatis tribueret, ita potest mentem ad hoc perducere, ut Divina Essentia uniat in statu via modo illo, quo unitur sibi in patria sine hoc, quod à lumine gloriæ perfundatur. Idem expressè affirmat in 4. dist. 49. q. 2. art. 7. sibi: Potest miraculose fieri, quod divina virtute aliquis intellectus non habens, nisi dispositiones via, eleveretur ad videndum Deum per Essentiam: quo nihil expressius dici potest. Et propter hunc locum censet Durand. in 4. dist. 49. q. 2. num. 23. Sanctum Doctorem tenuisse hanc sententiam dicens: De possibili tenet Frater Thomas lib. 4. dist. 49. quod Beata visio potest communicari homini existenti in puris dispositionibus via, & ita non habenti lumen gloriæ. Idem in simili habet 2. 2. quæst. 23. art. 2. & quæst. 175. art. 3. ad 2.

188. Probatum secundò à priori, quia Deus se solo, & virtute suâ infinitâ potest efficere quidquid efficit, mediante causâ secundâ finitâ virtutis, nisi aliundè sequatur inconveniens; sed mediante lumine gloriæ finitæ virtutis elevat de facto intellectum creatum ad videndum Deum; ergo idem poterit efficere se solo, cum indè nullum sequatur inconveniens, ut ex solutione argumentorum patebit.

189. Probatum tertio: idè Deus peculiari, & majori suo concursu non posset supplere concursum luminis gloriæ, quia Visio Beata ab illo dependeret essentia-

essentialiter; sed talis dependencia fictitia est; siquidem actus vitalis, qualis est Visio Beata, solum pendet essentialiter à principio vitali, quale non est lumen gloriæ, sed sola potentia; ergo &c.

190. Probatur quartò, quia non minus potens est Deus ad concurrendum effectivè cum nostro intellectu ex parte objecti, quam ad præstandum concursum effectivum ex parte potentia, sed ex parte objecti potest se ipso immediatè concurrere, imò ita de factò concurrat effectivè supplendo concursum speciei impressæ, ut supra diximus; ergo etiam ex parte potentia poterit se ipso concurrere supplendo concursum effectivum luminis gloriæ, cum non detur major ratio.

191. Probatur quintò à simili, quia Deus potest se solo, & per auxilium, seu concursum suum in actu primo efficere erga actus supernaturales elictos in via id, quod efficit mediis habitibus supernaturalibus; ergo etiam poterit se solo, & per auxilium suum extrinsecum erga Visionem Beatam elictam in patria efficere quicquid efficit medio lumine gloriæ.

192. Probatur antecedens, consequentia enim colligit à paritate rationis, quia adultus infidelis disponitur ad primam justificationem per actus supernaturales fidei, spei, & contritionis prius tempore, quam ei infundantur habitus fidei, & spei, & prius saltem naturâ, quam ei infundatur habitus charitatis, ut constat ex Trid. Sess. 6. cap. 7. definiente, habitus fidei, spei, & charitatis infundi in prima justificatione hominis adulti; hanc autem necessariò antecedit dispositio per actus supernaturales proximè dictos; ergo prædicti actus ab homine eliciuntur absque habitibus supernaturalibus, & per solum auxilium, seu concursum Dei extrinsecè adjuvantis; ergo similiter elici poterit à Beato Visio Dei per solum ejus auxilium extrinsecè assistentis.

193. Oppositum tenent communiter Thomistæ Ferrar. 3. contr. gent. cap. 54. & ad 4. Scoti. Capreol. in 4. dist. 49. art. 3. ad 4. Durand. Sonein. q. 4. Conclus. 2. ad 3. Aveol. Sor. q. 2. art. 4. S. Caietanus quidem. Sylvest. in Constat. ad 1. p. q. 12. art. 5. Caiet. hic art. 5. ad 3. Durandus, & ad 2. Scoti, Banez hic art. 5. dub. 3. Ripa. art. 1. dub. 1. cap. 1. conclus. 2. Navarret. contrav. 39. Ledesma. de Divin. perfect. d. 8. art. 8. conclus. 2. Cabrer. 3. p. q. 9. art. 2. d. 11. & alii: pro quibus:

194. Argues 1. D. Thom. q. 2. de Verit. art. 2. & q. 8. art. 3. ad 4. ibi: Per lumen gloriæ fit, ut intellectus unatur divine Essentia, sicut forma intelligibili, quod aliter fieri non potest. Idem dicit q. 10. art. 11. Et 2. 2. q. 175. art. 3. ad 2. ibi: Divina Essentia videri ab intellectu creato non potest, nisi per lumen gloriæ; ergo ex mente D. Thom. videtur affirmandum, non posse Deum videri absque lumine gloriæ, etiam de potentia absoluta ipsius Dei. Respondeo D. Thom. locis hic citatis locutum fuisse de potentia Dei, non absolutâ, sed ordinariâ, ut constat ex locis à nobis supra citatis n. 187. in quibus nobiscum consentit; neque enim fas est dicere pugnantia tenuisse.

195. Argues 2. Impossibile est, intellectum ferri in objectum, quin prius constituatur in actu ad illius cognitionem; sed intellectus nequit sic constitui in actu ad videndum Deum absque lumine gloriæ; siquidem intellectus non fit in actu ad videndum Deum, nisi quando fit proportionatus; hoc autem habet per solum lumen gloriæ, aut qualitatem aliam supernaturalem; ergo &c. Respon-

deo negando minorem; ad cuius probationem dicimus, veram esse, si loquamur de potentia Dei ordinaria, non verò de absoluta; sic enim proportionari potest ad videndum Deum per auxilium Dei extrinsecè adjuvantis.

Instabis: Intellectus creatus, neque divinitus ferri potest in objectum naturale absque lumine naturali, & potentia, seu virtute similiter inditâ à natura; ergo neque ferri poterit in Deum clarè visû absque potentia, seu virtute supernaturali; hæc autem tota est à lumine gloriæ, à quo tota virtus videndi Deum intellectui communicatur; ergo &c. Respondeo negando minorem; neque enim virtus intellectus à solo lumine est, sed etiam ab intellectu, prout supra dictum est: quæ autem à lumine præstatur bene potest accommodatè suppleri per solum auxilium Dei extrinsecum, ut probavimus.

Urgebis: Potentia non fit potens ad actum cognoscendi, nisi per virtutem, quam in se habet; sic enim paries non fit albus, nisi per albedinem sibi inhærentem; sed si non informetur lumine gloriæ, aut qualitate aliqua supernaturali, non habebit in se virtutem influendi in actum; ergo sine illis non erit potens ad videndum Deum. Respondeo potentiam non posse quidem fieri potentem ad actum per virtutem, quam nullo modo in se habet, posse tamen per virtutem, quæ licet non sit ei intrinsicè inhærens, est tamen intima, & maxime præsens, qualiter se habet Essentia divina modo peculiari; & supernaturali concursus cum intellectu Beati.

Argues 3. Intellectus non potest exire in actum secundum, quin prius constituatur in actu primo; hic enim ab illo supponitur; sed non potest sic constitui in actu primo nisi per formam sibi intrinsicè inhærentem, qualis est solum lumen, aut qualitas aliqua supernaturalis; sic enim constituuntur omnes aliæ potentia cognoscentes, sive sensitivæ, sive intellectivæ, utpotè quæ constituuntur in actu primo per species emissas ab objectis, & in se receptas potius, quam per ipsa objecta immediatè; ergo &c.

Resp. negando minorem; neque enim repugnat, potentiam in ratione potentia constitui in actu primo, seu compleri per formam extrinsecè assistentem, saltem de potentia absoluta; sicut de factò constituitur in actu primo ex parte objecti, non per speciem impressam intrinsicè inhærentem, sed per ipsam Dei Essentiam extrinsecè assistentem. Undè ad insinuatam probationem concedimus, omnes potentias cognoscitivas, saltem naturæ corporeæ, constitui de factò in actu primo per species emissas ab objectis, ex quo nihil concluditur contra nos; siquidem illud complementum solum est ex parte objecti; non autem ex parte potentia, de quo est sermo.

Accedit, quia complementum ex parte objecti potest, imò de factò fit per ipsummet objectum, ut patet, quando Angelus, & anima separata se cognoscunt; ergo etiam complementum ex parte potentia poterit fieri per aliquid extrinsecè assistens. Undè prædicta probatio potest sic in Adversarios retorqueri. Potentia ex parte objecti potest, imò de factò constituitur in actu primo per formam extrinsecè assistentem; ergo etiam ei non repugnabit sic constitui in ratione potentia, saltem de potentia absoluta.

Instabis: Assistentia Dei extrinsecè adjuvantis nihil antecedenter ponit in intellectu præter habitudinem quandam ad Deum in ratione principii supernaturalis extrinseci concurrentem; sed

huiusmodi habitudo non habet vim constituendi intellectum in actu primo; ergo &c. Respondeo verum quidem esse habitudinem illam, sive relationem ad Deum extrinsecè adjuvantem non constituere potentiam in actu primo; per illam tamen à nobis intelligi virtutem divinam applicatam in actu primo ad concurrendum cum intellectu suppleto defectum luminis gloriæ. Undè solum constituitur potentia in actu primo per subordinationem ad assistentiam Dei parati in tali tempore, & talibus circumstantiis concurrere majori auxilio cum nostro intellectu: & hoc modo dicitur elevari in actu primo; intelligitur autem de facto ita elevari per habitudinem illam jam explicatam.

202. Urgebis: Ad hoc, ut dicamus, Deum in hoc potius determinato instanti, quàm in alio antecedente, concurrere cum intellectu Petri v. g. in actu primo ad sui Visionem, debet in intellectu ipsius Petri dari aliquid antecedens de novo ad eliciendam visionem, quod antea non dabatur, per quod dicatur constitui in actu primo; sed hoc antecedens non est assistentia Dei intima, & extrinseca; siquidem hæc, non de novo, sed ab æterno dabatur, non solum respectu intellectus Petri, sed omnium creaturarum; ergo necessarium erit lumen gloriæ, aut qualitas alia supernaturalis.

203. Respondeo ad hoc, ut intelligamus, Deum in hoc potius instanti elevari intellectum in actu primo, quàm in alio antecedente, aut subsequente, non esse necessariam entitatem aliquam potentie superadditam, eique intrinsicam antecederet ad actum eliciendum, ut argumentum intendit, sed satis esse divinum Decretum de concurrente cum tali potentia in tali instanti determinato, & in talibus circumstantiis; adveniente enim tali tempore, & circumstantiis, per applicationem Omnipotentie Divinæ infallibiliter exit potentia in suum actum secundum, quod est signum, ipsam supponi constitutam in actu primo per subordinationem ad prædictum Decretum.

204. Argues 4. Productio Visionis Beatæ supponit Essentiam Dei intellectui creato unitam in ratione formæ intelligibilis, aut per se ipsam immediatè; aut per speciem sui impressam, ut est aliquorum sententia probabilis; sed Essentia Divina sive per se immediatè, sive mediante specie, non potest sic uniri intellectui nisi disposito, & proportionato; non autem disponitur, neque proportionatur, nisi per lumen gloriæ, aut per qualitatem intrinsicè inhærentem; ergo &c. Respondeo negando minorem, quoad secundam partem: Unio enim Essentia cum intellectu creato, quocumque modo ei uniatur, illum sufficienter dispositum, & proportionatum invenit per solum auxilium Dei extrinsecè applicatum, prout jam diximus.

205. Argues 5. Visio Beata, cum sit essentialiter actus vitalis supernaturalis, necessariò supponit principium vitale supernaturale; sed hoc est ipse intellectus simul cum lumine gloriæ, aut qualitate supernaturali intrinsicè inhærente, ut ratione intellectus sit vitalis, ratione autem luminis sit supernaturalis; ergo &c. Respondeo negando minorem; potentia enim sufficienter constituitur in ratione principii vitalis supernaturalis per supernaturalem elevationem in actu primo, quæ æquè fieri potest per assistentiam Dei concurrentis in ratione potentie, atque per lumen gloriæ intrinsicè inhærens: sicut elevatio ex parte objecti optime fit per Essentiam extrinsecè assistentem, cum

tamen fieri possit per se loquendo per speciem impressam intrinsicè inhærentem, prout supra, & jam alibi diximus.

Argues 6. Non potest Deus solo efficere, ut homo mereatur præmium, aut laudem per actionem à solo Deo elicitam; ergo licet possit se solo efficere Visionem Beatam absque lumine gloriæ, non tamen poterit prout sic præstare, ut homo per illam dicatur Deum videre. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia in primo eventu homo per actionem à solo Deo egressam nihil operatur, ideoque nihil meretur: at verò quando Deus hominem juvaret per auxilium extrinsecum absque lumine gloriæ ad sui visionem, adhuc intellectus ipsius hominis illam produceret, & ad illam vitaliter concurreret, ut supponimus, sicque per illam diceretur Deum videre. Si tamen à solo Deo egrederetur, ipso intellectu non concurrente (in quo sensu non procedit questio,) tunc non diceretur homo videns Deum, prout supra, & alibi jam diximus.

Argues 7. Nostra anima, ut est valde probabilis Philosophorum sententia, immediatè cum intellectu influit in quamcumque intellectionem; & tamen Deus non potest concurrere intellectus ita suppleri, ut anima influat, ipso intellectu non influente; ergo neque sic poterit efficere, ut intellectus influat in Visionem Beatam, lumine non influente. Respondeo data majori, & minori, contrarium enim diximus in Logica tr. 3. d. 1. à n. 101. negando consequentiam; diversa ratio est, quia anima, & intellectus, prout sic sunt duo principia vitalia subordinata essentialiter, quæ unum totale constituunt respectu ejusdem actus vitalis; Deus autem non potest suppleri concursum aliquem vitalem vitaliter, ut patet ex alibi dictis: potest tamen suppleri effectivum non vitale. Qualiter concurrat lumen gloriæ ad Visionem Beatam.

Argues 8. Facta suppositione, quod lumen gloriæ poneretur intimè indistans ab intellectu, illi tamen non inhæretet, sed existeret per se, non posset prout sic elevari intellectum ad productionem Visionis Beatæ; ergo neque sic poterit elevari Omnipotentia extrinsecus assistens. Respondeo primò cum P. Ripal. lib. 2. d. 34. sect. 3. n. 21. & 22. negando antecedens: nam accidentia Eucharistica connaturaliter operantur, licet sint extra subjectum. Item habitus fidei, quin inhæreat in speciebus naturalibus, illas elevat, ut concurrant ad actum fidei.

Respondeo secundò, dato antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia Omnipotentia Divina, cum sit substantia per se existens, non requiritur, ut inhæreat ad præstandum aliquem effectum; maxime tamen requiritur in accidente, quale est lumen gloriæ, quod ut accidens postulat inhærenter subjecto, ut in illo præstet suum effectum. Neque exempla adducta à P. Ripal. aliquid conficiunt; siquidem accidentia Eucharistica nullum effectum formalem præstant in subjecto extra quod sunt: habitus verò fidei, licet elevet species extrinsecè, inhæret tamen suo subjecto proportionato.

Argues 9. Aqua, neque divinitus potest calefacere sine calore sibi intrinsicè inhærente; ergo neque intellectus producere Visionem Dei sine principio intrinsicè illum complemte in ratione potentie producentis. Respondeo negando antecedens: licet enim non sic possit naturaliter calefacere, cum totam activitatem prout sic ad calefaciendum habeat à calore: potest tamen divinitus calefa-

calefacere non per calorem sibi inhærentem, sed per potentiam obedientialem completam ad calefaciendum per Omnipotentiam assistentem, & elevantem, ex quo potius confirmatur, quam infirmatur præsens doctrina.

211. Argues 10. Intellectus constitutus in actu primo ad videndum Deum subit realem quandam denominationem, quam antea non habebat, nempe potentis Deum videre; sed talis denominatio nequit intelligi per solam applicationem Omnipotentia ad intellectum; siquidem per illam non fit in intellectu nova aliqua mutatio; ergo ad hanc requiritur qualitas aliqua in intellectu intrinsicè recepta. Respondeo negando minorem; nam aqua baptismalis à non potente redditur absolute potens in actu primo producere gratiam per solam assistentiam Omnipotentia extrinsecè elevantis, quin ad talem denominationem detur aliqua realis mutatio.

212. Instabis: Omni decreto Dei libero debet respondere ad extra aliqua mutatio physica; sed Visio Beata supponit in Deo decretum de addendo complemento intellectui ad illius productionem; ergo tale complementum fiet per aliquid intrinsicum, per quod in ipso intellectu fiat talis mutatio. Respondeo negando majorem, ut patet in ipsa aqua baptismali, quæ antecederet ad productionem gratia nullam subit realem mutationem ex vi decreti.

213. Quæres tamen hic: Utrum prædicta elevatio ex parte potentia connaturalis fiat per lumen gloria, aut qualitatem intrinsicè inhærentem, quam per auxilium extrinsecè applicatum? Affirmativè. Patet ex supra, & alibi jam dictis, & ita fieri de facto dicimus, concurrente Deo de potentia ordinaria, quod non obest, quominus aliter fieri possit de potentia absoluta, de qua solum procedit quæstio.

DISPUTATIO IV. De multiplici perfectione Visionis Beatae.

SECTIO I.

De perfectione Visionis Beatae, prout est apprehensiva Dei.



UPPONO cum P. Molin. 1. p. q. 12. art. 8. d. 6. dub. 2. Zumel. vid. art. 7. q. 2. P. Gil. tom. 2. tract. 8. cap. 1. n. 3. & 6. & aliis communiter, Visioni Beatae creatæ, verè, & propriè competere rationem apprehensionis intellectiva, sive talis ratio à ratione iudicii re ipsa distincta sit, sive solum virtute, de quo infra. Probatur primò, quia Visioni Beatae verè, & propriè convenit ratio notitia facialis, seu intuitiva divinitatis, ut patet ex supra dictis; sed intuitio per se formaliter reperitur in sola apprehensione, ut ex veriori sententia suppono; ergo &c.

Probatur secundò, quia Visio Beata est verum, & proprium iudicium eorum, quæ videntur in Deo, prout infra latius explicabimus;

sed iudicium involvit, aut certè præsupponit apprehensionem; ergo &c. Hoc supposito.

Difficultas 1. Utrum Visio Beata sit cognitio definitiva, & quidditativa Dei? Affirmativè. Ita D. Thom. q. 8. de Verit. art. 1. ad 8. & in 4. dist. 49. q. 2. art. 3. ad 5. Ferrar. 3. contr. gent. cap. 56. §. Ad ult. Abul. in Marth. 5. q. 22. & omnes asserentes videri à Beatis quid sit Deus, ut Henric. in sum. art. 24. q. 1. Hervæ. quodlib. 6. q. 3. P. Soar. in Met. d. 30. sect. 12. n. 4. & lib. 2. de Attrib. cap. 18. n. 4. & tom. 1. in 3. p. d. 27. sect. 5. §. Primus modus. P. Valsq. 1. p. d. 134. cap. 3. n. 6. & 7. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 7. conclus. 2. & alii apud illos.

Probatur primò, quia cognitio quidditativa, & definitiva alicujus objecti, ut ex dictis in Philosophia patet, est illa, quæ attingit omnia prædicata essentialia talis objecti; sed Visio Beata attingit omnia prædicata essentialia Dei; siquidem Beati vident Deum sicuti Deus est in sua Essentia; ergo talis visio est quidditativa, & definitiva ipsius Dei.

Probatur secundò, idè Visio Beata non esset definitiva, & quidditativa Dei, quia sequeretur, talem visionem esse etiam comprehensivam Dei; sed non ita esset; siquidem cognitio quidditativa, & comprehensiva (ut alibi diximus) in eo distinguuntur, quod hæc adæquetur objecto, illud percipiendò distinctè, quantum ex se cognoscibile est, usque ad ultimam differentiam; illa verò solum clarè attingat illius quidditatem, & partes essentielles, licet non omnes omninò distinguat; qualis est cognitio hominis per animal rationale, quæ est illius quidditativa, licet per illam non percipiatur distinctè in homine omnes illius gradus essentielles intermedi; ergo cum per Visionem Beatam attingantur in Deo omnes illius perfectiones essentielles, non tamen omnes omninò distinguuntur, indè est, quod talis cognitio sit quidditativa, non verò comprehensiva Dei.

Confirmatur primò, quia probabile est, non solum Angelos, sed etiam nos in hac vita, posse naturaliter cognoscere aliquo modo, quid sit Deus, sive quidditatem Dei; ut probat P. Soar. in Mer. d. 30. sect. 12. n. 6. & tamen per nullam virtutem possumus Deum comprehendere; ergo stare potest cognitio quidditativa Dei, quin sit illius comprehensiva. Secundò, quia plures Theologi apud P. Soar. lib. 2. de Angel. cap. 17. opinantur, dari de facto in Angelis speciem quidditativam Dei; & tamen nullus est, qui eis cõcedat speciem illius comprehensivam ergo &c. Tertio, quia plures Theologi censent, posse dari, saltem divinitus, cognitionem quidditativam abstractivam Dei, de qua nos jam in Logica tr. 6. d. 3. à n. 134. quæ tamen non sit comprehensiva; ergo similiter dari poterit quidditativa intuitiva, quæ etiam non sit comprehensiva, qualis est Visio Beata.

Oppositum tenent aliqui cum D. Thom. q. 7. de potent. art. 3. ad 5. D. Bonav. in 3. dist. 14. art. 1. q. 3. Alenf. 1. p. q. 7. memb. 1. ad 1. & aliis apud P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 3. sect. 7. pro quibus. Objicies 1. Plures Patres apud P. Gil. tom. 2. tract. 8. cap. 4. num. 4. negant videri à Beatis quid sit Deus; ergo eisdem negant Visionem Dei quidditativam. Respondeo Sanctos Patres, sicut & D. Thom. proxime cit. locutos fuisse de cognitione quidditativa rigorosa, prout coincidit cum comprehensiva, qualis non est Visio Beatorum, ut diximus.

Objicies 2. Cognitio definitiva, seu quidditativa ex Scot. in 1. dist. 28. q. unica. §. ad primum principale, est notitia distincta definitivè secundum omnes